

SIVIAARI & TOTTAMALI

Sivari & Totaali -lehti on Aseistakieltäytyjäliitto ry:n neljästi vuodessa julkaisema antimilitaristinen mielipidelehti.

Tilaukset: 80 mk/vuosi,
tili PSP 800017 - 750541
Liiton jäsenille lehti on ilmainen.

TOIMITUS

Johanna Koskinen, päätoimittaja
Kaj Raninen, Jyrki Lappalainen

materiaalia tähän lehteen on toimitellut:

Johanna Koskinen, Kaj Raninen, Jarkko Saipio, Jyrki Lappalainen, Thomas Hackman, Antti Rautiainen, Malla Kantola sekä muutama tuntemattomaksi jäänyt henkilö...

taito & ulkoasu:

Jyrki Lappalainen

painopaikka:

Pyhäjokiseudun kirjapaino SLP
oy, Oulainen 1998

Kaikki lehdentekoon kiinnostusta tuntevat voivat lähettää materiaalia julkaisuumme. Seuraava lehti ilmestyy syyskuussa..

Toimitustyön kannalta olisi kätevintä, jos juttusi saapuisivat meille levykkeellä, mutta otamme toki myöskin vastaan käsin kirjoitettuja hengentouksia. Kuvittajille ohjenuorana olkoot se, että piirroksat on parasta taiteilla mustalla tussilla valkoiselle paperille, jotta painojälki olisi mahdollisimman hyvä.

Me toimituksessa katsomme oikeudeksemme päättää julkaisutavista jutuista ja tarvittaessa lyhentää niitä sekä korjata kielioppi- ym. virheitä.

Lehdessä esitetyt artikkelit eivät välttämättä vastaa kaikkien kirjoittajien tai toimituskunnan näkemyksiä. Kukin seisoo omien artikkeleidensa takana.

Sivari & Totaali on kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsen

3. SIVIILIPALVELUS EI LYHENE
4. AMNESTY INTERNATIONAL:
Ellei siviilipalvelusaikaa lyhennetä uusi asevelvollisuuslaki johtaa suomalaisiin mielipidevankeihin
VASEMMISTOLIITTO HALUAA PARANNUKSIA
5. SUOMEN SIVARIMYÖNTEISIMMÄT PAIKKAKUNNAT
LAKIALOITE SIVARILAIN UUDISTAMISESTA SISÄÄN
6. VUODEN 1990 SIVARILAKKO
8. LAPINJÄRVEN LEGIOONA TAAS KASVUSSA
9. TOTAALIMANIFESTI 15.5.1998
10. MAANPUOLUSTUSELIITIN METKUJA
12. RAUHANASEMA TUTUKSI osa 1.
15. VANUNU ULOS ERISTYKSESTÄ
16. ÜLKEN NOIDANKEHÄ JATKUU
UUTISIA MAAILMALTA
17. RUOKAA EI ASEITA
18. JUMALAN VALTAKUNNAN VIERAANA
19. UUTISIA
20. SOTA AUSTRALIAN SATAMISSA
22. SCHOOL OF AMERICANS
23. ABOLITION 2000
24. YHTEYSTIEDOT

Tämä numero ilmestyi elokuussa, johtuen kaikenlaisista tekosyistä... Anteeksi pieni viive... toimitus

ASEISTAKIELTÄYTYJÄLIITTO RY

AKL on vuonna 1974 perustettu nuorten rauhanjärjestö. Sillä on kaksi roolia: toisaalta se toimii aseistakieltäytyjien etujärjestönä, toisaalta se on kaikille avoin militarismin vastainen järjestö. Sen jäseneksi voivat liittyä ja siinä toimia kaikki iästä tai sukupuolesta riippumatta.

AKL ei usko aseisiin perustuvaan turvallisuuteen. On väärä lähtökohta, että eri valtioiden ja niissä asuvien ihmisten intressit ovat vastakkaiset, että turvallisuus on turvallisuutta toisia valtioita, toisia ihmisiä vastaan. Toisten ihmisten tappaminen tai siihen valmistautuminen ei luo suojaa todellisia uhkia, esim. ympäristöongelmia tai köyhyyttä vastaan. Pikemminkin sota ja asevarustelu pahentavat näitä ongelmia tuhlaamalla niiden ratkaisemiseen kipeästi tarvittavia taloudellisia ja inhimillisiä voimavaroja. Ihmiskunta voi ratkaista olemassaoloon ja kotiplaneettaansa uhkaavat vaarat vain toimimalla yhdessä.

Aseisiin perustuvan turvallisuuden sijasta AKL haluaa omalta pieneltä osaltaan olla rakentamassa maailmaa, jossa vallitsee todellinen turvallisuus.

Turvallisuus, joka ei perustu aseisiin, vaan siihen, ettei kukaan enää tarvitse aseita. AKL:n toiminnan pohjana on kansainvälinen sodanvastustajien julistus: "Sota on rikos ihmiskuntaa vastaan. Siksi olen päättänyt olla tukematta minkäänlaista sotaa ja taistella sotien syiden poistamiseksi". AKL näkee sotien syinä ihmisten välisen epätasa-arvon ja todellisten vaikutusmahdollisuuksien puutteen. Toisin sanoen se näkee sotien syynä rakenteellisen väkivallan, joka puolestaan luo väkivaltaisia rakenteita - armeijoita. Paitsi, että armeijat ovat tulosta rakenteellisesta väkivallasta, ne myös ylläpitävät sitä. Sen takia pidämmekin aseistakieltäytymistä ja antimilitarista toimintaa tärkeänä osana taistelussa oikeudenmukai-semman maailman puolesta.

Aseistakieltäytyjäliitto toimii siviilipalveluksen kehittämiseksi niin, että aseistakieltäytymisestä tulee varteenotettava vaihtoehto yhä useammalle asevelvolliselle, ja tukee totaali-kieltäytymistä.

SIVIILIPALVELUS EI LYHENE

Tällä hetkellä vaikuttaa perin todennäköiseltä, ettei vanhoilla rauhanaktiiveille kyllästetty valtioneuvosto sittenkään aio esittää siviilipalvelusajan lyhentämistä varusmiesten uusien palvelusajkojen astuessa voimaan myöhemmin tänä vuonna. Syitä mielenmuutokseen voi ainakin tässä vaiheessa vain arvailla. Ehkäpä kopterikau-poissa lievästi siipeensä saaneita kenraaleita ei haluta suututtaa toista kertaa lyhyen ajan sisällä ja sivarit vaikuttavat sopivilta uhrilampailta heidän lepyttämisekseen?

Julkisuudessa lakia valmistelevalta työministeriön edustajat ovat maininneet palvelusajan ennallaan pitämisen kompromissiksi "erilaisten näkemysten ristipaineessa", kun puolustusministeriö vaatii sen pidentämistä ja Aseistakieltäytyjäliitto huomattavaa lyhentämistä. Tosiasiassa kuitenkin puolustushallinnon vaatimukset ovat olleet puhtaasti taktisia luonteeltaan, niiden tarkoitus on nimen omaan ollut tietoisesti

luoda "ristipainetta" palvelusajan lyhentämisen estämiseksi. On erittäin valitettavaa, mikäli työministeriö alistuu tuollaisen taktikoinnin edessä.

Jos tai kun niin käy, asia ei tietenkään jää tähän. Totaali-kieltäytymisessä muutenkin viimeisten parin vuoden aikana näkynyt nouseva trendi tulee uudessa lainsäädännöllisessä tilanteessa kiihtymään. Jatkossa suomalais-

set totaalit saanevat enemmän kansainvälistäkin huomiota mm. Amnesty Internationalin suunnasta. Aseistakieltäytyjäliitto ei pidä lainkaan mahdollisena myöskään ns. väliaikaisen siviilipalveluslain (1987-91) aikana nähtyjen sivarilakkojen uusitumista.

Työministeriön luonnos

Työministeriön vihdoin huhtikuun alussa esittämä luonnos muuttaisi siviilipalveluslakia vain muutaman teknisen yksityiskohdan osalta. Sivareiden henkilökohtaisten lomapäivien määrä lisääntyisi kolmella (17 -20 mk), kun myös pidempään palvelevien varusmiesten lomapäivät lisääntyvät - tosin tätäkin pääesikunta ja puolustusministeriö vastustavat. Varusmiesten uudet, korotetut päivärahat ovat tulossa automaattisesti myös siviilipalvelusmiehille.

Työministeriön luonnoksen mukaan myös siviilipalvelushakemuksen tehneen hankilön mahdollisuutta hakeutua takaisin armeijan kirjoihin rajoitettaisiin. Uusien säädösten mukaan asevelvollisuuslain mukaiseen palvelukseen ei saisi hakeutua takaisin enää sen vuoden päätyttyä, jona on täyttänyt 28 vuotta.

Täydennyspalvelussäädöksiinkin on tulossa muutos. Nykyisen lain mukaanhan voimassa olevan kertausharjoituskutsun saatuaan reservistä kieltäytyvä täydennyspalvelusvelvollinen "on määrätävä" täydennyspalvelukseen 18 kuukauden kuluessa hakemuksen tekemisestä, uuden lain mukaan vain "pyritään määräämään".

Amnesty International: Ellei siviilipalvelusaikaa lyhennetä uusi asevelvollisuuslaki johtaa suomalaisiin mielipidevankeihin

Ihmisoikeusjärjestö Amnesty International on kirjoittanut työministeri Liisa Jaakonsaarelle esittääkseen huolensa Suomen uudesta asevelvollisuuslaista. Heinäkuussa voimaan astuva laki lyhentää tuntuvasti asepalvelukseen astuvien palvelusaikoja. Vastaavaa siviilipalveluksen lyhentämistä ei kaavailla tällä hetkellä valmisteilla olevaan korjattuun siviilipalveluslakiin. Mikäli siviilipalvelus ei lyhene, Amnesty International adoptoi siitä kiellettyjä mielipidevankeiksi.

Kirjeessään Jaakonsaarelle Amnesty kehotti Suomen hallitusta lyhentämään myös siviilipalveluksen kesto, jotta pidempää palvelusaikaa ei katsottaisi rangaistukseksi. Ministeri Jaakonsaari ei vielä ole vastannut helmikuussa lähetettyyn, järjestön kansainvälisen apulaispääsihteerin allekirjoittamaan, kirjeeseen.

Amnestyn mukaan siviilipalveluksen kesto ei saa olla rangaistus vaihtoehdoisen palveluksen valitsevan vakauksesta. Samaa mieltä ovat myös monet muut tahot. Euroopan neuvoston ministerineuvoston suosituksen (No. R (87) 8) mukaan siviilipalvelus "ei saa olla rangaistuksen luontoinen. Sen keston tulee,

verrattuna asepalvelukseen, pysyä koh-tuullisuuden rajoissa". Euroopan Parlamentin päätöslauselma (A3-0025/92, 51. pykälä) painottaa, että "vaihtoehtopalveluksen tulee olla samanpituisen kuin asepalvelus, jotta kesto ei pidettäisi pakotteena tai pelotteenä".

Viime syksynä Euroopan neuvosto perusti erityisen asiantuntijaryhmän auttamaan jäsenvaltioita aseistakieltäytymistä ja siviilipalvelusta koskevan lainsäädännön kehittämisessä ja sen käytännön toteuttamisessa. Ryhmän tehtävänä on myös nostaa yleistä tietoisuutta aseistakieltäytymisestä ihmisoi-keutena Euroopan neuvoston jäsenmaissa. Suomi toimii tänä keväänä työnsä aloit-

taneen ryhmän puheenjohtajana.

Tuntuu hiukan ristiriitaiselta, että Suomi johtaa Euroopan neuvoston asiantuntijaryhmää, jonka tarkoituksena on luoda paremmat siviilipalveluslait entisiin Itä-Euroopan ja muihin maihin ja samalla oman maan lainsäädäntö kehittyä huonompaan suuntaan, Amnestyn Suomen osaston toiminnanjohtaja Frank Johansson sanoo. Tämähkö on siitä hallituksen lupaamaa uutta aktiivista ihmisoi-keuspolitiikkaa?

Amnesty International adoptoi vuosina 1984-93 runsaat 20 suomalaista nuorta miestä mielipidevangiksi. Sen jälkeen voimaan astunut siviilipalveluslaki poisti ongelman.

1990-luvun alussa nimenomaan kansainvälisten ihmis-oikeusjärjestöjen, kuten Amnestyn, painostus johti Suomen lainsäädännön muuttumiseen. Häpeä ihmisoi-keusloukkauksista oli

liikaa Suomen edustajille eri kansainvälisissä tilaisuuksissa. Nyt palataan samaan tilanteeseen.

Amnestyn sääntöjen mukaan järjestön suomalaiset jäsenet eivät saa kampanjoida yksittäisten adoptiotapausten puolesta omassa maassaan. Sitä vastoin lainsäädännöllisissä asioissa saa vedota myös oman maansa hallitukseen.

Toukokuussa kansainvälisenä aseistakieltäytyjäpäivänä Amnestyn Suomen osasto käynnisti jäsenkampanjan, jolla pyritään vaikuttamaan siihen, että siviilipalveluskin lyhenee samassa suhteessa asepal-veluksen lyhenemiseen.

VASEMMISTOLIITTO HALUAA PARAN-

Vasemmistoliitto hyväksyi puoluekokouksessaan toukokuussa aloitteen siviilipalveluslain parantamisesta. Suomen Demokraattisen Nuorisoliiton (SDNL) tekemässä ja sellaisenaan hyväksytyssä aloitteessa vaaditaan siviilipalvelusajan lyhentämistä keski-

määräisen varus-miespalveluksen mittaiseksi, yksityisoikeudellisten sivaripaikkojen hyväksymisen siirtämistä työministeriölle ja sivareiden ylläpitokustannusten siirtämistä valtiolle.

SUOMEN SIVARIMYÖNTEISIMMÄT PAIKKAKUNNAT: VELKUA, PETÄJÄVESI,

höyhensarja (alle 2.000 asukasta)

1. Velkua 251 asukasta/
1 palveluspaikka = 251 as/pp
2. Sammatti 1.209/2 = 605
3. Merimasku 1.324/2 = 662
4. Houtskari 709/1 = 709
5. Temmes 727/1 = 727
6. Askainen 921/1 = 921
7. Hailuoto 977/1 = 977
8. Luhanka 980/1 = 980
9. Enonkoski 1.976/2 = 988
10. Korppoo 1.040/1 = 1.040

pienet kunnat (2.000-10.000 as.)

1. Petäjävesi 3.770/5 = 754
2. Korsnäs 2.287/3 = 762
3. Lehtimäki 2.214/2 = 1.107
4. Kuivaniemi 2.255/2 = 1.128
5. Suolahti 5.857/5 = 1.171
6. Oravainen 2.354/2 = 1.177
7. Sauvo 2.822/2 = 1.411
8. Lammi 5.715/4 = 1.429
9. Vesanto 3.001/2 = 1.501
10. Uurainen 3.078/2 = 1.539

keskisuuret paikkakunnat (10.000-40.000 as.)

1. Pietarsaari 19.832/11 = 1.803
2. Rovaniemi 35.728/19 = 1.880
3. Närpiö 10.066/5 = 2.013
4. Parainen 12.094/6 = 2.016
5. Ylivieska 13.357/6 = 2.226
6. Tammisaari 14.734/6 = 2.456
7. Keuruu 12.288/5 = 2.458
8. Raahe 17.605/7 = 2.515
9. Pedersöre 10.171/4 = 2.543
10. Nurmes 10.276/4 = 2.569

suuret kaupungit (yli 40.000 as.)

1. Jyväskylä 76.194/38 = 2.005
2. Oulu 113.567/50 = 2.271
3. Kuopio 85.862/30 = 2.862
4. Vaasa 56.277/19 = 2.962
5. Joensuu 50.981/16 = 3.186
6. Vantaa 171.297/48 = 3.569
7. Porvoo 43.791/12 = 3.649
8. Helsinki 539.363/144 = 3.746
9. Turku 168.772/41 = 4.116
10. Hämeenlinna 45.380/11 = 4.125
11. Lappeenranta 57.196/13 = 4.400
12. Kotka 55.769/12 = 4.647
13. Hyvinkää 41.685/8 = 5.211
14. Pori 76.566/13 = 5.890
15. Tampere 188.726/30 = 6.291
16. Lahti 95.854/12 = 7.988
17. Espoo 200.834/19 = 10.570

Vieressä olevassa "laskelmassa" on laskettu kunkin Suomen kunnan alueelta löytyvien siviilipalveluspaikkojen määrä suhteessa asukasluukuun. Kunnat on taas jaettu kokonsa perusteella neljään eri "sarjaan". Väestötietojen lähteenä on käytetty tilastokeskuksen lukuja 31.12.1997, palveluspaikkojen taas työministeriön "Siviilipalveluslaitokset"-listaa 7.4.1998.

Kääpiökuntien sarjan voittaa jossakin vaiheessa kai koko Suomenkin pienimmän kunnan viittaa kapeilla herteillaan kantanut Velkua Turun saaristosta. Palveluspaikka on tarjolla kunnan toimesta. Pikkupaikkakuntien (2.000-10.000 as.) kilpailussa kärkeen kirii myös yllättäjä, keski-suomalainen Petäjävesi Jyväskylästä Pohjanmaalle päin. Kunnan alueella halvalla sivarivävoimalle on tarjolla palveluspaikkoja kunnan so-siaalilautakunnassa, seurakunnassa, vanhainkodissa, Mäntymäen erityiskoulussa sekä Keski-Suomen käsi- ja taideteolli-

suusoppilaitoksessa.

Keskusuurten paikkakuntien taistossa kärkipaikka menee ruotsinkieliselle Pohjanmaalle Pietarsaareen ja kaupunkisarjassa jälleen Keski-Suomeen. Jyväskylässä palveluspaikkoja näyttäisi olevan tarjolla varsinkin runsaasti sekä oppilaitosten että kaupungin toimesta.

Sinänsä tilastomme ei tietenkään paljoa kerro, koska työministeriön listasta ei selviä, kuinka paljon sivareita kukin paikka työllistää, jotkut listalla olevat eivät työllistä ollenkaan Tulosta "väärästää" myös se, että eri kunnissa sivareiden sijoittelu organisoidaan eri tavoilla. Esim. Espoon kouluihin sivarit sijoitetaan kaupungin opetus- ja kulttuuritoimen kautta, joka näkyy yhtenä palveluspaikkana, sen sijaan Vantaalla jokainen koulu huolehtii sivareistaan itse, mikä tuottaa kaupungille lähes 20 "pistettä" Ehkäpä laskelma on

kuitenkin jollakin tavalla suuntaa antava, sillä heikohkosta palveluspaik-kavalikoimasta perinteisesti tunnetut suuret kaupungit Tampere ja Lahti löytyvät sarjansa häntäpästä. Ja onhan se mahdollisesti jollakin tavalla hauskaakin.

Suurin kunta, jonka alueella ei ole lainkaan siviilipalveluspaikkoja, näyttäisi olevan Hollola (20.213 asukasta) ja pienin jonka alueella on siis Velkua. Yli 10.000 asukkaan kuntia, joissa ei ole palveluspaikkoja, laskin kymmenen kappaletta. Koko maan keskiarvoksi tulee 5.147.349 asukasta/1.119 palveluspaikkaa = 4.600 as./pp.

Kaj Raninen

LAKIALOITE SIVARILAIN UUDISTAMISESTA SI-

29 kansanedustajaa jätti 15.6 aloteen siviilipalvelusajan lyhentämisestä 240 vuorokautteen. Lakialoitteen ensimmäinen allekirjoittaja on kansanedustaja Jaakko Laakso (vas). Allekirjoittajina on vasemmistoliiton, vasemmistoryhmän, sosialidemokraattien, vihreiden, kokoomuksen ja ruotsalaisen kansanpuolueen edustajia.

Laakson ym. aloitteen perusteluiden mukaan palvelusajaka muodostuisi rangaistuksenomaiseksi vastoin YK:n ihmisoikeustoimikunnan, Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin hyväksymiä periaatteita, mikä myös saatettaisiin todeta kan-

sainvälisten ihmis-oikeussopimuksien kieltämäksi syrjinnäksi. Europarlamentin kannan mukaan siviilipalveluksen ei pitäisi olla lainkaan asepalvelusta pidempi. Amnesty International on ilmoittanut, että se tulee adoptoimaan palveluksesta kieltäytyviä mielipidevangeiksi.

Lakialoitteessa viitataan Suomen hallitusmuodon 16 a §:n 1 momentin ilmentämään ajatukseen, jonka mukaan lainsäätäjän ja muiden julkisen vallan käyttäjien velvollisuutena ei ole ainoastaan pidettyä loukkamasta perus- ja ihmisoikeuksia vaan myös edistää oikeuksien täysimääräistä toteutumista.

Aloitteessaa on puututtu siviilipalveluslain ilmeisimpiin epäkohtiin. Sillä pyritään turvaamaan, etteivät siviilipalvelusmiehet joudu sodan aikana aseellisiin tehtäviin. Rangaistussäänöksiin sisältyy syrjivä ikärajoitus, joka on tarkoitus poistaa. Palveluspaikkapulaa pyritään helpottamaan siirtämällä yleishyödyllisten yksityis-oikeudellisten palveluspaikkojen hyväksyminen työministeriölle. Nykyisen lain mukaan ne tulee jokainen mainita erikseen ase-

VUODEN 1990 SIVARI-

Vuonna 1987 astui voimaan viisivuotinen laki, jonka mukaan siviilipalvelusaika piteni 360:sta 480:een päivään. Totaalikieltäytyjien rangaistukset pitenivät samassa suhteessa. Samalla siviilipalvelus yritettiin kytkeä ns. kokonaisuunpuolustukseen. Lain mukaan siviilipalvelusta suoritettaisiin lähinnä pelastus- ja ensiapualalla. Vakaumuksentutkinnasta luovuttiin, eli siviilipalvelukseen pääsi pelkällä ilmoitusmenettelyllä. Vaikka vakaumuksentutkinnasta luopuminen oli selvä edistys, oli laki kokonaisuutena melkoinen takaisku siviilipalvelusmiehille.

Aseistakieltäytyjät protestoivat lakia vastaan monella tavalla.

Aseistakieltäytyjäliitto piti yhteyttä ministereihin ja kansanedustajiin ja yritti ajaa lainmuutosta. Totaalikieltäytyjien (Jehovan todistajiin kuulumattomat) lukumäärä kasvoi. Amnesty International ryhtyi adoptoimaan suomalaisia totaalikieltäytyjiä mielipidevankeina, koska piti 16 kuukauden palvelusaikaa rangaistuksenomaisena.

Lisäksi siviilipalvelusmiehet järjestivät vuosina 1987-89 symbolisia yhden päivän lakkoja. Vaikka työministeriö olisi ollut valmis ryhtymään toimenpiteisiin lain muuttamiseksi jo vuonna 1988, ei asia edennyt koska puolustusministeriö vastusti muutosta.

Syksyllä 1989 erät palvelukses-

sa olevat siviilipalvelusmiehet ehdottivat kevääksi 1990 lakkoa ilman takarajaa. Koska siviilipalvelusmiehillä ei ole lakko-oikeutta, lakko tulkittaisiin luvattomaksi poissa-oloksi. Siviilipalvelusmääräysten mukaan yli viikonkestäneen luvattoman poissaolon olisi pitänyt johtaa siviilipalvelusmiehen syytteesen siviilipalveluksen välttämisestä, mistä olisi tuomittu ehdoton vankeustuomio. Ideana oli, että mikäli toimenpiteisiin lain muuttamiseksi ei ryhdyttäisi, kaikki lakossa olevat tuomittaisiin totaalikieltäytyjinä vankilaan ajaksi, joka vastasi heidän jäljellä olevaa palvelusaikansa. Tarkoituksena oli kerätä niin monta lakkoilijaa, että viranomaiset joutuisivat harkitsemaan lain muuttamista.

Lakkovaroitus annettiin maaliskuussa työministeriölle. Lakkokomitean vaatimukset olivat:

- siviilipalvelusajan lyhentäminen samaksi kuin varusmiesten palvelusaika
- siviilipalveluslain valmistelun siirtäminen puolustusministeriöltä työministeriölle
- totaalikieltäytyjien vankeusrangaistusten alentaminen
- siviilipalveluspaikkojen valikoiman laajentaminen
- siviilipalveluksesta tiedottaminen kutsuntavelvollisille

Systeemi saa kyytiä...

Lakon alkamispäiväksi päätettiin 23. huhtikuuta, ja lakkoa jatkettiin kunnes tyydyttävä ratkaisu olisi saatu. Lakkoon osallistuvien määrä oli onnistumisen kannalta ratkaisevaa. Mikäli lakkolaisia olisi ollut vain muutama kymmenen, ei valtiolla olisi ollut minkäänlaisia ongelmia tuomita kaikki vankilaan. Ennakkoon kerättyjen ilmoitusten perusteella lakkoon osallistuisi kuitenkin huomattavasti enemmän.

Ennen lakkoa käytiin neuvotte-luja työministeriön edustajien kanssa. Lisäksi lakosta tiedotettiin yleisesti ja erityisesti palveluspaikoille. Kolme päivää ennen lakon alkamista hallitusryhmät sopivat siviilipalveluslain valmisteluvas-tuun siirtämisestä työministeriölle ja asettivat tavoitteeksi 12-14 kuukauden palvelusajan. Vaikka ministerit korostivat, ettei tällä ollut mitään tekemistä lakkovaihtoimuksen kanssa, oli ajoitus tuskin sattuma.

Myönnytys ei tyydyttänyt lakkokomiteaa. Kun lakko alkoi 23. huhtikuuta, osallistui siihen yli puolet 800:sta palveluksessa olevasta. Samanaikaisesti neljä vankilassa olevaa totaali-kieltäytyjää, Ari Arffman, Jari Kallioluoma, Timo Kinnunen ja Robert Ryömä aloittivat nälkälakon.

Kun siviilipalvelusmiesten lakko oli jatkunut yli viikon, oli ainoastaan muutama palveluspaikka tehnyt siviilipalvelussäädösten edellyttämän virka-apupyynnön. Lähes kaikki palveluspaikat olivat siis päättäneet, etteivät ne ainakaan heti ryhdy ajamaan vankeusrangaistusta sivareilleen. Eräät palveluspaikat jopa antoivat lakossa oleville kuntoisuuslomaa, etteivät ne joutuisi millään tavalla rankaisemaan sivareitaan. Pehmeällä linjalla ei haluttu vähätellä tai sabotoida lakkoa. Mikäli siviilipalvelusmies asetetaan syytteeseen pitää hänet myös kotiuttaa, eikä palveluspaikka enää saa samaa miestä takaisin jatkamaan palvelusta. Palveluspaikat olivat ilmeisesti sen verran tyytyväisiä palvelusmiehiinsä, etteivät ne halunneet päästää heitä menemään. Ilmeisesti laskettiin, että lakko kestää lyhyen ajan ja sen jälkeen sivarit palaavat normaalisti päiväjärjestykseen. Lisäksi on selvää, että osa siviilipalvelusmiesten esimiehistä piti ylipitkää palvelusaikaa epäoikeudenmukaisena.

Toisella ja kolmannella lakkoviikolla osallistujien määrä laski. Yhtenä syynä oli, että moni oli kuvitellut, ettei lakko mitenkään voisi kestää pitempään. Osallistujien määrä pysyi kuitenkin koko lakon aikana yli satana.

Neljännellä lakkoviikolla parikymmentä siviilipalvelusmiestä ilmoittautui itse poliisille. Palveluspaikoilleen viedyt ilmoitukset kirjallisesti jatkavansa lakkoa kunnes hyväksyttävä ratkaisu on saatu aikaan. Heidän lisäksi ainoastaan muutama lakkolainen sai lopulta syytteen siviilipalveluksen välttämisestä. Loput saivat lähinnä (lieviä) kurin-pitorangaistuksia ja palveluksen pidentystä lakkopäivien osalta.

17. toukokuuta työministeri Matti Puhakka antoi julkisuu-teen tiedotteen, jonka mukaan "työministeriö on osaltaan käynnistänyt siviilipalvelusta koskevan lainsäädännön valmistelun, jonka yhteydessä harkitaan mahdollisuutta siviilipalvelusmiesten palvelusajan saattamiseksi vuoden 1986 tasolle [360 päivää]." Tiedotteessa luvattiin lisäksi lyhentää totaali-kieltäytyjien vankeusrangaistuksia sekä hyväksyä siviilipalveluksen suorittaminen yksityisoikeudellisissa yhteisöissä. Lakkokomitea päätti keskeyttää lakon "toistaiseksi", koska katsottiin, että työministeriön suunnitelmat olivat tarpeeksi lähellä vaatimuksia. Samalla totaali-kieltäytyjä Timo Kinnunen lopetti nälkälakonsa. Arffman, Kallioluoma ja Ryömä jatkoivat kuitenkin vaatien vapauttamistaan vankilasta. Heidän osaltaan tilanne näytti huonolta, kun nälkälakko oli jatkunut yli kuukauden ja vapauttamista pidettiin epätoiminnaisena. Presidentti Mauno Koivisto päätti kuitenkin (ilmeisen vastahakoisesti) armahtaa Arffmanin, Kallioluoman ja Ryömän 31.5.39 nälkälakkopäivän jälkeen. Timo Kinnusta ei armahdettu.

Jo keväällä 1991 lyhennettiin totaali-kieltäytyjien vankeustuomioita. Muilta osin puolustus-hallinto jarrutti muutoksia. Lainvalmisteluajana työministeriö ja puolustusministeriö kiistelivät mm. siviilipalvelusajasta ja palveluspaikka-valikoimasta. Tulos oli 395 päivän siviilipalvelusaika ja ra-

joi-
t e t t u
palveluspaikkava-
likoiman lisääntyminen.

Siviilipalvelus sallittiin tietyissä yksityisoikeudellisissa yhteisöissä, mutta palveluksen suorittaminen ulkomailla kiellettiin. Vuonna 1992 voimaan astuneen lain mukaan siviilipalvelus irrotettiin kuitenkin lähes täydellisesti puolustushallinnosta. Järjestelmä onkin siitä lähtien toiminut sekä siviilipalvelusmiesten että palveluspaikkojen kannalta huomattavasti paremmin. Palvelusajan lyhentäminen on näkynyt sekä lisääntyneenä palvelusmotivaationa että totaali-kieltäytyjien määrän laskuna.

Siviilipalvelusmiesten edunvalvonnan kannalta olennainen parannus oli, että työministeriön alaisuudessa toimivaan siviilipalvelusasiain neuvottelukuntaan otettiin myös Aseista-kieltäytyjäliiton edustaja.

Arviointi

Oliko lakko välttämätön? Aina-kaan työministeriö ei ole missään vaiheessa tunnustanut, että lakko olisi vaikuttanut siviilipalveluslain valmisteluun. Olennaista ei ole kuitenkaan tarkastella työministeriön suhtautumista. Mikäli työministeriö olisi yksin voinut päättää asiasta, ei näin suurta ongelmaa olisi syntynyt. Siviilipalvelusmiesten ja totaali-kieltäytyjien

toi-
minnalla vaikutettiin ensisijaisesti puolustushallinnon rooliin. Ilmeisesti päättäjille tuli selväksi, ettei sotilaitten kannata antaa päättää liikaa aseista-kieltäytyjien kohtelusta. Tuloksena oli vain lakkoilevia si-vareita, nälkälakossa olevia totaali-kieltäytyjiä ja lisäksi hallinnollisestikin huonosti toimiva siviilipalvelusjärjestelmä. Kysymyksen voi myös asettaa toisin päin. Olisiko laki muuttunut, elleivät aseistakieltäytyjät olisi protestoineet? Tuskin.

Vaikka kaikkia tavoitteita ei saavutettukaan, voidaan lakko silti pitää onnistuneena. Siihen osallistui huomattavasti enemmän siviilipalvelusmiehiä kuin oli odotettu. Suuri osa osallistujista ei varmaan koskaan uskonut, että lakko voisi johtaa vankeusrangaistukseen. Osa sivareista oli ilmeisesti jo alusta asti päättänyt, että palaa töihin viikon lakon jälkeen. Riittävän moni oli kuitenkin valmis jatkamaan, vaikka seurauksena olisi voinut olla vankeustuomio. Parikymmentä jopa ilmoittautui itse poliisille. Onnistumisena voidaan myös pitää sitä, että palveluspaikat eivät tehneet lain edellyttämiä rikosilmoituksia. Onhan kansalaisistottelemattoman uuden yksi tavoite saada muitakin osapuolia

olemaan noudattamatta lakia. Myös työministeriö kallistui lieväälle kannalle, kun se ei ryhtynyt valvomaan palveluspaikkoja tässä suhteessa.

Suurin taktinen takaisku oli, että hallitusryhmät sopivat ennen lakon alkamista palvelusajasta. Ei varmaan ole sattuma, että lopullinen palvelusaika on soviuissa raameissa, vaikka hallitus ehti välissä vaihtua. Toisaalta olisi ollut vaikeaa estää sopimuksen teko, koska hallituksen aikeista ei tiedetty.

Lakon organisoinnin suurin ongelma oli paikallisorganisaatio. Lakko oli loppuvaiheissa varsin Helsinki-keskeinen, kun useimmilla muilla paikkakunnilla lakko hiipui. Organisoimisessa ei tarpeeksi huomioitu lakon venymistä.

Tiedottamisessa oli puutteita totaaliikieltäytyjien nälkälakon suhteen. Nälkälakot joutuivat tiedotusvälineitten osalta lähes uutissulkuun, ja tilanne muuttui vasta, kun nälkälakkolaisten terveytila alkoi huonontua. Ilmeisesti myöskään päättäjät eivät tajunneet nälkälakkojen roolia, vaan kuvittelivat kaikkien niiden päättyvän, kun sivarit palaavat töihin. Nälkälakkojen osalta olisi paremmin pitänyt tiedottaa, että vaatimuksena oli vapauttaminen vankilasta. Aseistakieltäytyjäliitolla ja siviilipalvelusmiesten lakkoko-mitealla ei ilmeisesti aivan riittänyt voimavaroja.

Jälkikäteen jotkut ovat myös kritisoineet vaatimusten maltillisuutta. Eikö lakkotilanne olisi

ollut otollinen esimerkiksi laajalle asevelvollisuuden vastaiselle kampanjalle? Näin suurta osallistumista ei olisi kuitenkaan laajemmille vaatimuksille saatu. Lakon onnistunut päätös johtui siis myös siitä, että sen vaatimukset koettiin kohtuullisiksi. Työministeriön tai hallituksen ei tarvinnut "nöyr-tyä" pienen sivarivä-hemm toteutettiin aivälisten ihmisten ja -suosit järjestelmä.

Kampanjan tulokset yhteiskunnan hanliikkeen kanssa Si-viilipalvelus-rä on kolmin-kertaa olisi varmaan ilman lakimuut kasvoi myös palvelusaika p (sella.) Aseistakieltäytyjien sisällikin on (e kovin paljon kritisoitu ylipää militaristesesta siviilipalveluksen mieltä. Voidaan k ajatella, että man siviilipalvelusjärjestelmän pu aseistakieltäyty voi keskyttyä asioihin kun siviilipalveluksen ong ovat pienemm edunval-vont helpompaa.

Thomas Hackman

(juttu on osa Hackmanin artikkelista, joka julkaistaan kansalaistottelemattomuutta ja siviilivastarintaa käsittelevässä kirjassa "Katkelmia alistumisesta ja vastarinnasta". AKL:n julkaisema kirja ilmestyy kesäkuussa.)

LAPINJÄRVEN LEGIOONANA TAAS KAS-

Pula siviilipalveluspaikoista näyttää jälleen olevan pahenemassa. Kesäkuun toisen viikon alussa Lapinjärven siviilipalveluskeskuksessa oli yli 50 palveluspaikatonta sivaria, ns. "legioonalaista". Palveluksensa alussa sivarit suorittavat keskuksessa 32 vrk:n mittaisen koulutusjakson ja ne, joilla ei jakson päätyttyä ole palveluspaikkaa,

joutuvat jäämään keskukseseen odottamaan paikan löytymistä.

Tällä hetkellä palveluspaikat ovat vain jäävuoren huippu, sillä siviilipalvelukseen haakeutuvien määrä on vuodesta 1992 lähtien ollut koko ajan suurempi kuin sen suorittavien määrä. Vuosien aikana on näin ollen kertynyt useita tuhansia

miehiä käsittävä "suma".

Aseistakieltäytyjäliiton mielestä myös palveluspaikkaongelmaan tulisi kiinnittää huomiota nyt, kun työministeriö on valmistelemaan hallituksen esitystä muutoksista siviilipalveluslakiin. Liiton mielestä ensisijaisia keinoja olisivat yleishyödyllisten yksityisoikeudellisten yhteisöjen hyväksymisen

siirtäminen yksin työministeriön päätettäväksi sekä siviilipalvelusmiesten ylläpitokustannusten siirtäminen joko osittain tai kokonaan palveluspaikoilta suoraan valtion maksettaviksi.

TOTAALIMANIFESTI

15.5.1998

Aseisiin perustuva "turvallisuus" ei ole vastaus tärkeimpiin tällä hetkellä ratkaisua vaativiin kysymyksiin. Nämä ongelmat ovat luonteeltaan maailmanlaajuisia - ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia, eikä niitä siten voida ratkaista toimimalla itsekkään kansalaisvaltio-mallin puitteissa, eikä sen puolesta. Päin vastoin, juuri se on yksi ongelmien keskeisiä syitä ja tilanteen pahentajia. Tänä päivänä suuri osa aseellisista konflikteista käydään muutamien valtioiden tai suuryritysten taloudellisen voitontavoittelun, ei edes yleivien kansallisten tai moraalisten periaatteiden johdosta - korkeintaan niiden varjolla.

Jotkut meistä ovat pasifisteja, pitävät kaikkea väkivaltaa itsessään vääränä. Jotkut meistä hyväksyvät väkivallan joissakin tilanteissa, mutta eivät arvoja joiden puolesta valtioiden sotakoneistot toimivat. Joidenkin mielestä jo valtiot itsessään toimivat ongelmien synnyttäjinä eivätkä he siten halua osallistumalla vahvistaa sen keskeistä hallintakoneistoa.

Jotkut meistä protestoivat siviilipalvelusjärjestelmän epäkohtia vastaan, jotkut eivät pidä siviilipalvelusta todellisena nykyisessä tilanteessa rakentavana vaihtoehtona vaan kompromissina, joka vahvistaa yhteiskunnassa esiintyvää rakenteellista väkivaltaa. Ehkäpä miesten ja naisten tasa-arvon olisi aika toteutua asevelvolisuusasiassakin.

Kukin meistä kertoo omat perustelunsa henkilökohtaisessa kieltäytymisilmoituksessaan. Joukkoomme mahtuu siis koko kirjo erilaisia syitä, kirjo erilaisia ihmisiä, mutta muutamat tärkeät kysymykset yhdistävät meitä. Välittömiä tavoitteitamme ovat pakollisen asevelvollisuuden lakkauttaminen sekä valtion "puolustukseen" käytettävien määrärahojen kääntäminen laskuun, pitkällä tähtäimellä tietenkin koko armeijan lakkauttaminen. Meitä yhdistää usko siihen, että muutos on paitsi tarpeellinen myös mahdollinen, usko siihen että jokainen yksilö vaikuttaa valinnoillaan siihen, millainen yhteiskunnasta muodostuu ja ennen kaikkea usko siihen, että vain elämällä omantuntonsa mukaista elämää voi olla todella vapaa.

Näistä syistä Suomen valtio tuomitsee meidät, toisinajattelijansa, kuten mm. Turkki ja Kiina omista syistään omansa. Kuten sanottu, tässä pelissä nykyisillä säännöillä kaikki häviävät. On tietenkin tuomion täytäntöön-

panosta koitua taloudellinen tappio, joka ei tosin ole mitenkään verrattavissa nykyisenkokoisen reservin ylläpitoon kuluviin rahoihin. Suurin ja häpeällisin on moraalinen tappio, eikä vain muutamien vankilaan tuomitsemisesta, vaan kymmenien tuhansien vuosittaisesta asevelvollisuuden suorittamiseen pakotamisesta, siihen pienestä pitäen kasvattamisesta, koitua moraalinen ja henkinen tappio.

Kun katsoo sodan ytimeen, kaikkeen mikä siihen liittyy, voi vain kysyä onko tuo kaikki sen arvoista...

Me olemme ratkaisumme tehneet.

Ville Aho	Pekka Manninen
Timo Ahonen	Juan Meneses
Kalle Eronen	Antti Rautiainen
Henri Hellén	Niko Salminen
Mikko Huikkonen	Jiri Sironen
Eetu Huisman	Simo Sutela
Pekka Huttunen	Pietari Valtonen
Vesa Hyttinen	Panu Väänänen
Pauli Jyrkinewsky	
Anssi Korhonen	
Kim Langer	
Mikko Liikanen	
Samuli Lintula	
Heikki Lunkinen	

Helsinki 15.5.

VANGITTU TOTAALIKIELTÄY-

Harri Pölönen
Pohjois-Karjalan lääninvankila
PL 17
82201 Hammaslahti

tuomittu siviilipalvelusrikoksesta
197 vrk
vankilaan 30.6.1998,
vapaaksi 16.1.1999

MAANPUOLUSTUSELIITIN METKUJA

Kaj Raninen

Helsingin Sanomien vieraskynä-palstalla julkaistiin maanantaina 1. kesäkuuta eversti luutnantti Kalle Liesisen kirjoitus "Yleinen asevelvollisuus on demokratiaa". Se näyttäisi liittyvän johonkin laajempaan kampanjaan, sillä toukokuun lopussa ilmestyneen Ruotu-väki-lehden 80-vuotisjuhla-liitteen pääjuttu käsittelee myös yleistä asevelvollisuutta "Suomen puolustuksen selkäranganana". Liesisen kirjoitus Hesarissa sisältää lähinnä perinteisiä kliseitä muutamalla mauttomuudella höystettynä.

Liesisen mukaan sotalaitoksen ylläpitämisessä näyttäisi olevan kyse yhteenlasku-toimittuksesta (palvelukseen kutsuttavien määrä

+ puolustusbudjetti), jonka tulos on vakio: "yhteiskunnan kannalta panokset puolustukseen voivat painottua materiaaliin tai henkiseen voimavaraan - rahaan tai ihmisen työhön." Hän viittaa myös ulkoministeri Tarja Halosen esitykseen yleisen asevelvollisuuden lieventämisestä todeten, että Haloselta "unohtuu mainita vastaava rahoituksen lisäys tai sotilaallinen liittoutuminen" palvelukseen kutsuttavien määrän vähentämisen vastapainona..

Ehkäpä kuitenkin olisi hedelmällisempää tarkastella aseellista maanpuolustusta erilaisten turvallisuuden

uhkien ja niiden todennäköisyyden kannalta kuin yhteenlaskutoimituksena. Vaikka Liesinen viittaakin täysin oikein siihen tosiasiaan, että Suomessa sotilaallisesti koulutettavien osuus kaikista asevelvollisuusikäisistä miehistä on länsieurooppalaisittain ainutlaatuisen suuri, häneltä unohtuu mainita, että Suomi on poikkeus myös toisessa suhteessa: armeijalaitoksen ylläpitoon kulutettavien yhteiskunnan taloudellisten voimavarojen määrää ei ole vähennetty 90-luvulla kylmän sodan päätyttyä.

Toki 90-luvun muuttunut turvallisuuspoliittinen tilanne, johon useimmissa Euroopan maissa on reagoitu vähentämällä palvelukseen kutsuttavien määrää ja samaan aikaan pienentämällä puolustusbudjetin osuutta bruttokansantuotteesta, on noteerattu myös Suomessa. Mm. viime vuonna hyväksytyssä valtioneuvoston puolustuspoliittisessa selonteossa puhutaan useaan otteeseen "Suomen turvallisuusympäristön lujittuneesta vakaudesta". Nämä puheet eivät kuitenkaan ole täällä vielä yltäneet käytännön toiminnan tasolle, pikemminkin päinvastoin: samaan aikaan kun kaikkien kouluttamiseen perustuvasta asevelvollisu-

suusarmeijasta pidetään kiinni, puolustushallinto tuntuu keksivän koko ajan uusia, toinen toistaan mittavampia asehankinta-ohjelmia.

Liesinen kirjoittaa myös puolustusvoimissa tarjottavan koulutuksen merkityksestä koko yhteiskunnan kannalta. Hänen mukaansa "varusmiespalvelus on maanpuolustuskäytännön lisäksi osa kansalaisen jatkuvaa oppimista". Itse melkeinpä toivoin, ettei tuo pitäisi paikkaansa; ainakaan mikäli puolustusministeriön asettaman Varpa-työryhmän havainnot vuodelta 1993 kuvaavat millään tavalla tämän päivän varusmiespalvelusta: "Nykyinen varusmiespalvelus ei anna rivimiehille valmiuksia itsenäisyyteen eikä itsenäiseen vastuunottoon. Palvelus on järjestetty siten, että se päinvastoin passivoi ja jopa edistää palvelustehtävien välttelyä..."

Kirjoituksen lopussa tulee luonnollisesti viittaus siviilipalvelusjärjestelmään: "Työministeriö on kehittänyt omantunnonarkojen (!) palvelukseen mekanismin, joka sopisi myös sosiaaliseen kuntoutukseen tarjoamalla tulevaisuutta hyödyttävän työ- tai harjoittelupaikan." En tiedä, minkä takia hänestä sitten olisi parempi, että ne "omantunnonarat", jotka eivät halua tarjota väkivaltapalveluja valtion käyttöön ja velvoitetaan sen sijasta vankeustuomion uhalta tekemään ruokapalkalla työtä yhteiskunnan hyväksi, pakotetaan vasten tahtoaan ja ilman motivaatiota kouluttautumaan armeijareservin osaksi.

Liesinen on muuten samankaltaisista yhteyksistä tuttu jo takavuosilta. Kun työministeriön keväällä 1993 tekemän sivarikyselyn tulokset eivät antaneet tarpeeksi tukea pääesikunnan parjaukskampanjalle sivareista mukavuuden-haluisina ja taloudellista hyötyä etsivinä oman edun tavoittelijoina, laati tuolloin

RYHDIKKÄÄNÄ STALINISMIN PURISTUKSESSA ELI PUOLUSTUSVOIMAIN KOMENTAJAN PÄIVÄKÄSKY 1/98

Puolustusvoimat viettää kahdeksattakymmentä toimintavuottaan kii-vaan työn merkeissä. Toteutamme tänä vuonna laajan rakennemuutoksen. Hallintojärjestelmä virtaviivaistetaan, merivoimat ja rannikkojoukot yhdistetään, eräitä joukko-osastoja lakkautetaan ja monien muiden kokoonpanoja tarkistetaan. Osa palkatusta henkilöstöstä siirtyy uusiin tehtäviin, varusmiesten palvelusajat muuttuvat ja koulutus uudistuu. Valmiusyhtymien rakentaminen alkaa ja kansainvälinen yhteistoiminta lisääntyy.

Nopeatempoinen rakennemuutos vaatii henkilöstöltä henkistä joustavuutta, sitoutumista ja kovaa työtä. Se vaikuttaa myös monen perheen elinolosuhteisiin. Puolustusvoimien henkilöstö on kiitettävästi itseään säästämättä työskennellyt rakennemuutoksen toteuttamiseksi. Sen ansiosta selviydymme kyllä tästäkin urakasta liput liehuen.

Puolustusvoimat on ennenkin 80-vuotisen historiansa aikana suoriutunut joustavasti vaativista haasteista. 1920-luvulla luotiin vasta itsenäisyyneelle maalle armeija ja puolustuspolitiikka. 1930-luvulla kehitettiin omaperäinen liikekannallepanojärjestelmä ja taktiikka. Näitä sovellettiin kolmen sodan kiirastulossa loistavin tuloksin. Sotien jälkeen selvittiin vaaran vuosista ja sopeuduttiin yya-sopimuksen ja puolueettomuus-

politiikan maailmaan. Puolustusvoimat säilytti ryhtinsä stalinismin puristuksessa ja kehitti keskellä pysähtyneisyyden aikaa uuden alueellisen puolustuksen doktriinin.

Kahdeksankymmentä vuotta sitten marssi Helsingissä valkoinen armeija voitonparaatissa. Tänään esittäytyy paraateissa ympäri maata koko kansan armeija. Armeija, johon luotetaan, jota arvostetaan ja joka koetaan omaksi kaikissa kansalaispiireissä, armeija, jolla ei ole mitään hävettävää sodan eikä rauhan työissä. Tämä on hieno saldo 80 vuodesta. Voimme kantaa asepukea ylpeänä ja marssia pystyssä päin.

Helsingissä, 4. päivänä kesäkuuta 1998

Puolustusvoimain komentaja
Kenraali

Gustav Hägglund

puolustusvoimain komentajan ad-jutanttina toiminut Liesinen tutkimusaineistosta yhteiskuntatieteiden metodologiaa halveksien kokonaan oman raporttinsa. Aiheesta on kerrottu tarkemmin tämän lehden numerossa 1/93, mikäli jotakuta sattuisi kiinnostamaan...

Lakkautetaan sivari?

Astetta Liesisistä oudommaksi paanee Maanpuolustustieteen tutkimuskeskuksen suunnittelukunnan pääsihteerin, VTT Silvo Hietanen haastattelussa, joka julkaistiin Seinäjoella ilmestyssä Ilkka-lehdessä 29.5.

Hietasen lausuntoja voisi luonnehtia varsin moniaineksiksi, lehdessä julkaistussa muodossaan jopa keskenään ristiriitaisiksi. Mielenkiintoisin osa on haastattelun lopussa, kun Hietanen toteaa, että "paine (asepalvelun muuttamiseksi vapaaehtoiseksi) kasvaa". Asian suhteen ei kuitenkaan edetä sen pidemmälle.

Haastattelun perusteella jää hie-man epäselväksi, missä olosuhteissa siviilipalvelusjärjestelmän lakkauttamista tulisi Hietasen mielestä harkita. Alussa todetaan, että "jos siviilipalvelukseen hakeutuvien määrä nykyisestä merkittävästi nousee, ei meillä ole mitään mahdollisuuksia pyörittää

järjestelmää" ja pari kappaletta myöhemmin taas: "jos varusmiespalveluksen suosio olisi taattu ja puolustusvoimat saisi riittävästi motivoituneita nuoria riveihinsä, kansantalouden ja yhteiskunnan kannalta epätarkoituksenmukainen siviilipalvelusjärjestelmää joutaisi Hietasen mukaan lakkauttaa".

Mikäli jälkimmäinen lainaus viittaa ajatukseen vapaaehtoisesta asepalveluksesta, olen itse asiassa varsin pitkälle samaa mieltä. Siviilipalvelus on kuitenkin perusluonteeltaan asevelvollisuusjärjestelmän osaksi luotu pakkotyöjärjestelmä niitä varten, jotka eivät suostu osallistumaan armeijalaitoksen toimintaan. Näin ollen sille on vaikea keksiä merkitystä sen jälkeen, kun asevelvollisuus on lakkautettu.

Jos taas - mikä lienee ilmeisempää - Hietanen pohdiskelee mahdollisuutta lakkauttaa sivari samaan aikaan kun pidetään kiinni nykyisestä asevelvollisuusjärjestelmästä, herää kysymys, mitä sitten tehtäisiin aseistakieltäytyjille?. Määrättäisiin aseettomiin tehtäviin armeijassa. laitettaisiin suoraan vankilaan vai mitä? Niin kauan kuin asevelvollisuusjärjestelmä on voimassa, pituudeltaan asepalveluksen kanssa vertailukelpoinen vaihtoehtoinen

palvelusjärjestelmä on luonnollisesti välttämätön. Toisaalta ainakin itseni on äkkiseltään vaikea nähdä, millä tavalla halpityövoimaa julkishallinnon palvelukseen tuottava järjestelmä voisi olla "kansantaloudellisen kannalta" epätarkoituksenmukainen.

Hietasen kritiikki siviilipalvelusjärjestelmää kohtaan kulkee vanhoja latuja pitkin harhaan: "On jotenkin nurinkurista, että siviilipalvelusmiehille on koko ajan kasattu etuja, mutta varusmiesten pienikin päiväraham nostaminen on ollut lähes mahdotonta." Näin ollen siviilipalveluksen suosio kasvaa, kun sitä ei enää koeta sanktiona: "rankaisujärjestelmästä on tullut entistä houkuttelevampi". Tähän voisi todeta, ettei sivaria toki olekaan tarkoitettu "rangaistukseksi", minkä estäisivät jo Suomen kansainväliset ihmisoi-keusitoumuksetkin, vaan itsenäiseksi palvelumuodoksi asevelvollisuusjärjestelmän sisällä.

Esimerkkinä sivareille ka-satuista eduista hän mainitsee jokunen vuosi sitten paljon julkisuudessa esillä olleet sivareiden ruokarahat. Sinänsähän sivareiden viikkoloppuruokarahat eivät merkitse sivareiden ja varusmiesten eriarvoisuutta: toisin kuin monissa siviili-palveluspaikoissa,

armeijassa on ruokaa tarjolla myös viikonloppuisin. Tästä riippumatta viikonlopun ruokaraha tulisi ilman muuta maksaa myös varusmiehille niiltä vuorokausilta, jolloin he eivät ole varuskunnassa; nykyinen käytäntö on peräisin ajalta, jolloin varusmiehet viettivät suurimman osan viikonlopuista kasarmilla.

Yleisestikin ottaen täysin totta, että varusmiesten taloudellisessa asemassa on paljon parantamisen varaa. Sen sijaan on - vaikkakin helppoymmärtää - mahdollon hyväksyä, minkä takia varusmiesten ahdinkon syy, puolustushallinnon pitkään jatkunut piittamattomuus heidän toimeentulostaan, yritetään kaataa sivareiden nis-kaan.

PITKÄ MATKA KANNAKSELTA

Sivari & totaali - lehdessä alkaa uusi artikkelisarja joka esittelee Rauhanaseman järjestöjä ja asemaan liittyviä projekteja... Ensimmäisenä on esittelyssä hieman talon historiaa, sekä kehitysmaakauppa Uusivaihd..

Rauhanasema rakennettiin vuonna 1915 Vammelhoen rautatieasemaksi Kannakselle, Uudenkirkon pitäjään. Asema sijaitsi uuden rantaradan varressa, joka palveli Inon linna-ketta ja Koiviston laivastotukikohtaa Pietaria vastapäätä. Suurta asemarakennusta tarvitsi myös Pietarin yläluokka, joka vielä maailmansodankin aikana vietti keskiään Kannaksen tuhansilla datshoilla.

Rakennuksen on suunnitellut ilmeisesti Valtion Rautateiden virkamiesarkkitehti. Rakennus edustaa uusklassista tyyliä. Saman radan varrelta sisämaahan siirretty Lievestuoreen asema muistuttaa läheisesti Rauhanasemaa. Vuoden 1918 tapahtumissa talo toimi Punakaartin esikuntana,

koska paikallinen työväentalo oli tarkoitukseen liian pieni.

Hirsi hirreltä Fredriksbergiin

Vammelhoelta asemarakennus siirrettiin vuonna 1923 pääkaupunkiin, Pasilaan (Fredriksberg). Kannaksen rantaradan liikenne oli kuihtunut Suomen itsenäistyttyä. Rajan yli ei enää tullut kesävieraita eikä käyty kauppaa. Talo purettiin Vammelhoella ja rakennettiin hirsi hirreltä uudelleen luonnonkivi-perustalle. Asema katsoi Pasilassa kuusikymmentä vuotta länteen; nykyisen Rauhanaseman kasvoksen suunta on kaavasyistä etelään. Asema sijaitsi Pasilan nykyistä asemaa ja virastotaloa yhdistävän jalankulkusillan kohdalla Rauhanasemaksi muuntumiseensa asti.

Pasilan asemarakennuksen merkittävyttä kuvaa, että rautatiehallituksen ylijohdaja, sittemmin pääjohtaja asui sen yläkerrassa. Muutenkin asema oli ajan tasalla. Se valvoi Suomen ensimmäisiä sähkövaihteita, joilla junat ohjailtiin kahden raideparin pääradalle.

Sitten rakennettiin ja tuhoittiin Pasila - ja miltei asemakin

Itä-Pasilan kaupunginosa rakennettiin kerralla miltei valmiiksi 1970-luvun alussa, jolloin sinne syntyi noin 11 000 uutta työpaikkaa lähinnä toimistotaloihin. Uusia asukkaita aikaisemmin harvaan asuttuun Pasilaan muutti noin 5 000. Myöhemmin rakennettiin Länsi-Pasila ja pasilat yhdistävä silta yli ratapihan. Helsingin pääkirjasto ja lääninhallituksen massiivinen talo rakennettiin samaan aikaan Rauhanaseman kanssa. Nyt sen graniittinen hahmo peittää asemalta loistavan näkymän länteen.

Kaikki Pasilan kauniit vanhat puutalot hävitettiin. Vain Rauhanasema jäi.

Helsingin kaupungin suunnitelmissa oli vetää Itä-Pasilan läpi kuusikaistainen moottoritie. Se ei lopulta toteutunut, vaan moottoritielle ajateltu alue osoitettiin Veturitoriksi ja puistoksi. VR puolestaan oli jättänyt jo aikaisemmin asemansa tyhjilleen ja aloittanut uuden suuren asemakompleksin suunnittelun. Rakennus oli ollut myös rakennustyömiesten majoituskäytössä. Keskusteltiin viratoman aseman purkamisesta polttopuiksi tai uudesta siirrosta muualle. Lähinnä nousevan vihreän liikkeen aktivistit, paikallinen yhdyskuntatyöntekijä ja asiaa ajamaan perustettu osuuskunta vaativat aseman säilyttämistä, johon kaupunki ja VR sitten suostuivatkin. Puretaan, poltetaan vai pilkkeiksi?

VR halusi vanhan asemarakennuksen nopeasti pois uuden alta, ja avasi alkuvuonna 1984 tarjouskilpailun aseman purkamisesta tiukalla aikataululla. Tarjouksia tehtiin kuusi, niistä neljä sitoutui säilyttämään rakennuksen Itä-Pasilassa (Suomi-NL-seura

venäjänkieliseksi lastentarhaksi, HOAS opiskelijoiden asuin- ja kokoon-tumistiloiksi, em. osuus-kunta kerho- ja toimintakeskukseksi ja Suomen Rauhanliitto rauhanjärjestöjen toimitiloiksi ja kokous- ja toimintatiloiksi). Rauhanliitto voitti kilpailun 15 000 markan tarjouksellaan (vastaa 23 000 markkaa 1996).

Rauhanliitto muutti naapurista

Rauhanliitto oli muuttanut joitakin vuosia aikaisemmin Kalliosta Itä-Pasilaan, kerrostalon kellarin toimistohuoneistoon. Ahtaissa tiloissa toimi sekä Rauhanliitto ja Sadankomitea että Aseistakieltäytyjäliitto ja esimerkiksi Ydin-lehti. Kerrotaan, että joku oli ottanut vanhan asematalon ostamisen esiin toimiston väen kahvipöytäkeskustelussa, eikä ideaa ei enää yksinkertaisesti voinut pysäyttää, koska kukaan ei tuntenut rakennusala alkuunkaan.

VR hyväksyi tarjouksen kesäkuun 1984 alussa ja vaati, että talo on poistettava paikaltaan 15.9.1984 mennessä. Rauhanliitolle jäi siis purkuaikaa kokonainen kesä. Välissä oli kuitenkin heinäkuu, rakennusalan lomakuukausi ja runsaasti byrokratiaa.

Koko kesän ajan taloa valmistettiin siirtoon mm. tyhjentämällä se lämpöeristeistä ja tukemalla hirsirakenteita. Samaan aikaan alettiin kaivaa perustuksia uudella sijaintipaikalla Veturitorilla.

Ajatuksen aseman siirtämisestä kokonaisuena uudelle sijalleen esitti ensimmäisenä Museovirasto, jonka Rauhanliitto oli kutsunut valvomaan rakennusperinnearvojen säilyttämistä. Pääkirjastoa rakentavalla rakennusliike HAKAYIT:llä oli tietoa kuusikerroksisen Ivestijan kivisen toimitalon siirtämisestä Moskovassa, ja he lähtivät mukaan hankkeeseen. Helmisen kuljetusliikkeeltä löytyi silloin Suomen suurin, Euroopan toiseksi suurin autolavetti, jonka kantavuus oli 700 tonnia. Lavettia käytetään tavallisesti telakalla laivanosien siirtoihin.

Elo-syyskuun vaihteessa talo sahattiin irti perustuksistaan, nostettiin tukipalkeille, vedettiin tunkkien avulla sivuun ja 8. syyskuuta kuorma-auto peruutti lavetin sen alle. Oli järjestetty oikea siirtojuhla, Rauhanliiton puheenjohtaja, professori Göran von Bonsdorff otti päähänsä aseman viimeisen päällikön punaisen virkalakin, ja antoi aseman merkinantoviitalla siirtäjille lähtökäskyn. Ikkunassa oli rauhanmerkki ja ban-derolli: Liikekannallepano rauhan puolesta. Suomen siihen asti suurin kokonaisuena siirretty

rakennus hinattiin nykyiseen paikkaansa. Talo painoi 150 tonnia eli 10 tonnia vähemmän kuin sinivalas, kuten muuan pikkupoika asian totesi.

Kansainvälistä talkootyötä Suomen talvessa

Kesästä lähtien keskeisenä työvoimana olivat talkoolaiset. Työtunteja kertyi päiväkirjojen mukaan ehkä 15 000. Kansainvälisiä

työleirejä oli yhteensä seitsemän. Viisi ulkomaalaista oli töissä pitempään mahapalkalla. Kaksi heistä teki kirvesmiehen töitä peräti vuoden palkatta. Yhteensä talkoolaisia oli noin 30 maasta.

Kellariosasto ja perustukset saatiin valmiiksi vasta myöhemmin talvella. Tammikuun 3. päivänä talo vedettiin tunkeilla uusille perustuksilleen. Pakkasta oli 25 astetta. Asemalatureilla kerättiin tukea rakennustyölle. Junista nousevat ohikulkijat kiiruhtivat toimistoihinsa ja sanoivat, että oli liian kylmä laittaa edes kättä taskuun. Rakentaa tarkeni.

Ja asema palaa 25.2

Kylmänä pakkaspäivänä 25. helmikuuta 1985 asema syttyi tulleen. Hirsiseinät paloivat talon sisällä karrelle, väliseinät kokonaan, toinen kerros käytännössä kokonaan, paksupeltinen vesikatto paloi puhki, liekit löivät sen läpi. Palon aiheutti vuokralle otettu nestekaasu-käyttöinen roudansulatuslaite, jonka kaatuessa kaasun tulo ei katkennut vaan levitti liekit rakenteisiin, kuivaan hirteen ja puruihin. Palon syttymispaikka on saunanportaiden juuressa. Toiminnanjohtaja Ilkka Taipale joutui asiasta myöhemmin oikeuteenkin, jossa työväline-vuokraamon toimittama su-latuslaite todettiin

vialliseksi. Sakot silti määrättiin -mutta ei suinkaan vuokraajalle, joka viallisen laitteen toimitti.

Talo paloi ensin tunnin ja näytti jo siltä että palokunta saisi tulen uudelleen valloilleen ja talo paloi pitkälle yöhön. TV-uutiset kävi kuvaamassa sitä ja rauhanväen totisia kasvoja iltautuisiin. Lehtiin ehdittiin jo painaa talon palaneen perustuksia myöten, niin pahalta

Syyskuun 26. päivänä 1986 asema valmistui ja vihittiin käyttöön. Vasta seuraavina vuosina Rauhanliitolla oli varaa kalustaa taloa. Rautatiehallituksen kollegion lujat kaari-selkäiset tuolit ja pöydät - Eliel Saarisen suunnittelemat - olivat pitkään kunniakkaasti käytössä kunnes ne siirrettiin liiton perustamaan Itämerikeskukseen.

Meillä oli oma veturikin

Valtion Rautatiet luovutti kaupungille vanhan museohöyryveturin, joka sijoitettiin aseman itäpuolelle. Veturi oli jatkuvan ilkvallan kohteena, joten VR siirsi sen 1994 rautatiemuseon suojiin.

Veturitorin kiveys, puustot, istutukset ja kalusteet tulivat 90-luvun alussa. Toritoiminta käynnistyi, ja talo on tarjonnut torimyyjille tauko- ja huoltotilaa. Tori ja kaunis talo muodostavat elävän toimintakokonaisuuden. Ohi kulkevaa väylää torille, asuintaloihin ja kauppoihin sekä pääkirjastolle ja uudelle asemalla käyttävät päivittäin tuhannet ihmiset.

Ala- ja yläkerran huonejako on sama kuin aseman Pasilan-vuosina. Kellaritilaan on rakennettu kokoustiloja ja sauna pukuhuoneineen. Saunatiloihin ja keski-kerrokseen pääsee myös luiskaa pitkin.

Rauhan aseman päädyn suuri kello on kuoriltaan alkuperäinen, kellolaite on uusittu. Lipputanko sijaitsee taloon nähden entisellä paikallaan. Aseman nurkalla kasvaa omenapuu, joka on psykologien rauhankonferenssin lahja vuodelta 1986.

tilanne näytti. Kuitenkin jo samana yönä jälkisammutuksen jälkeen päätettiin talon jälleerakentamisesta vanhaan kuosiinsa.

Mutta peruskorjataan uutta paremmaksi

Restauroinniksi muuttuneessa korjaustyössä tarvittu piirustukset laati arkkitehti Merja Härö, joka on myöhemminkin saanut kuuluisuutta vanhojen kulttuurirakennusten saneerauksessa. Museoviraston kanssa oltiin yhteistyössä.

Asemaa rakennettiin läpi vuoden 1985 ja pitkin kevätalvea, kevättä ja kesää 1986. Tarveaineita oli vaikea saada. Vanhaa hyvää hirttä ja leveitä lankkuja saatiin eräästä radanvartijan mökistä Riihimäen läheltä, jonka talkoolaiset purkivat. Kuuden tuuman hirttä tarvittiin maili, helmipaneelia seitsemän kilometriä. Erikois-mittaisia kaiteita tilattiin erikseen ja vanhoja malleja metsästettiin hiiltyneiden rakennosien korvaamiseksi uudella. Palosta säästyneitä ovia kunnostettiin. Ikkunat tehtiin erikoistilauksena. Paljon oli voitettu, kun rakennus saatiin pitämään vähänkin tuulta ja lämpöä. Nykyaikaisia rakentamismääräyksiä sovitettiin vanhoihin rakennusratkaisuihin.

UUSIVAIHDE

Ikä ei paina kaksitoistavuotiasta puurtajaa Kehitysmaakauppa Uusivaihde matkaa kohti parempaa maailmaa

Makeahkon maustekahvin tuoksu leijailee sieraimiini, kun astun sisään kehitysmaakauppa Uusivaihteeseen. Huomaan saapuneeni pieneen, ääriään myöten värikkäällä teks-tiileillä ja lumoavilla luomu-herkuilla täyteen ahdettuun putiikkiin.

On sammakko-okariinoja, hypynaruja, alpakkavilla-pipoja, huolinukkeja, sateenkaari-huiveja, taivaanteetä - vaikka mitä! Hilpeyttä herättävästä sekamelskasta tolkun saava myyjä selvittää minulle, että kaikkia näitä maailman eri laidoilta tuotuja tavaroita yhdistää se, että ne kaikki parantavat omalla tavallaan maailmaa. Niin kenialaiset salaatinottimet kuin guatemalaiset passipussitkin on tuotu Suomeen mahdollisimman suoraan, reilun kaupan periaatteella.

Tuotteiden tekijät, kehitysmaissa asuvat ihmiset, ovat saaneet tekevästään työstä kunnon palkan ja heidän työolosuh-teensakin ovat hyvät. Maailmankaupoissa (joita Suomessa yhteensä on kolmisenkymmentä) myytävät tuotteet on tuotettu paitsi ihmisarvoa, myös ympäristöä kunnioittaen. Samaa ei voi sanoa niistä hämässä tehtäissä työskentelevistä lapsista, jotka ompelevat nälkäpalkalla huippumuodikaita

Nike-lenkkiosuja länsimaisen urheilumaailman toi-voille ja tuulikeille.

Uusivaihteen aurinkoinen alku

Helsingin kehitysmaakauppayhdistys perustettiin kuudentoista ahertajan voimin toukokuussa 1986 ja uudelle vaih-teelle siirtytiin kaupan perustamisen muodossa saman vuoden syyskuussa. Yhdistyksen toiminnan tavoitteiksi kirjattiin kehitysmaiden kansojen hyväksi toimiminen ja maailman epäoikeudenmukaisuuden poistaminen. Siinäpä sitä työskarkaa riittääkin!

Pääosa tämän kohta kaksitoistavuotiaan yhdistyksen toiminnasta on Uusivaihde-kaupan ylläpitämistä; oikeudenmukaisesti valmistettujen tuotteiden myymistä ja kehitysmaa-asioista tiedottamista.

Koska talvikuukaudet ovat yleensä kaupankäynnin suhteen hiljaisempaa aikaa, riittää silloin energiaa tukikonserttien ja yleisöluentojen järjestämiseen. Kesällä taasen yhdistys paitsi kirmaa festivaaleilla toiminnastaan tiedottamassa, myös hemmottelee lähiseutujen kulkijoita

aromikkaan Afri-Cafen sekä vegeanisten luomuleivon-naisten avulla. Jo perinteeksi muodostunut kesäkahvila onkin kerännyt kasapäin kiitosta ja houkuttellut menestyksekkäästi ympäröivien virastojen tomeria toimistorottia ulos koloistaan uusia elämyksiä etsimään.

Jo riittää riisto!

Nykypäivän kaupankäynti perustuu valitettavan suuressa määrin suoranaiseen riistoon, jossa rikkaat teollisuusmaat rikastuvat entisestään (ylikansallisten suuryritysten kuoriessa kermat päältä) samalla, kun kehitysmaat kiristävät nälkä-vyötään yhä tiukemmalle. Suuryritykset siirtävät tuotantoaan kolmannen maailman maihin, joissa palkkaa ei tarvitse maksaa paljoa ja ympäristölain-säädäntökin antaa vielä luvan rällätä.

Siksi voidaankin vain hiukan kärjistäen sanoa, että Ronald McDonald hymyilee, kun kansa kasvattaa viimeisillä viljelykelpoisilla maillaan Amerikan "herkuiksi" heivattavaa pihvikarjaa.

Kaupankäynti uusille urille

Vaikka tilanne tällä hetkellä

vielä vaikuttakin surkealta, ei siitä kannata lamaantua. Sillä, ihan totta - sinäkin voit vaikuttaa! Jokainen tuote, jonka ostat kehitysmaa/maailmankaupasta, oikaisee omalta osaltaan nyky maailman väärityneitä kaup-parakenteita. Voit myös lähettää maailmankaupoista saatavia vetoomuskortteja suurille vaate- ym.valmistajille ja näin kannustaa yhtiöitä välittämään myös alihankkijoidensa työläisten oikeuksista.

Uusivaihteessa, kuten isossa osassa muitakin maailmankauppoja, kaikki myyjät ovat töissä vapaaehtoisesti, palk-kanaan rahan sijasta "ainoastaan" hyvä mieli tekemästään työstä. Jos, kiinnostuit, myös Sinä olet tervetullut mukaan maailmankauppojen toimintaan. Puuhaa on tarjolla monenlaista aina esitteiden tait-tamisesta käytännön myyntityöhön saakka - ja kaikkea siltä väliltä.

Johanna Koskinen

Lisätietoa, vaikkapa Sinua lähimpänä sijaitsevista maailmankaupoista saat soittamalla esimerkiksi seuraaviin numeroihin:

09 - 144 641 (Uusivaihde, Helsinki)

02- 2502191 (Turun Maailmankauppa, Turku)

VANUNU ULOS ERISTYKSESTÄ!

Perjantai 13. maaliskuuta merkitsi loppua Mordechai Vanunun yksitoista ja puoli vuotta kes-täneelle yksinäisyydelle. Tuolloin hänet päästettiin ensimmäistä kertaa kävelemään Ashkelonin vankilan pihalle muiden vankien joukossa. "Kuinka voit? Olemme kuulleet sinusta paljon, muttemme ole nähneet sinua ennen kuin tänään", oli rikoksista tuomittujen vankien tyypillisin ensireaktio. Vanunu taas itse totesi: "Se oli erittäin liikuttavaa. Muut vangit puhuivat minulle ja näin viimein, että täällä on muitakin ihmisiä. Ensimmäistä kertaa pääsin kokemaan edes vähän vapautta, jos sitä nyt voi

vapaudeksi sanoa." Vanunu jää edelleen asumaan eristysselliin, mutta saa tästä eteenpäin oleskella normaalisti muiden vankien parissa. Seuraavalla viikolla hän sai tavata ensimmäistä kertaa lähisukulaisiaan muutoin kuin kaltereiden takaa.

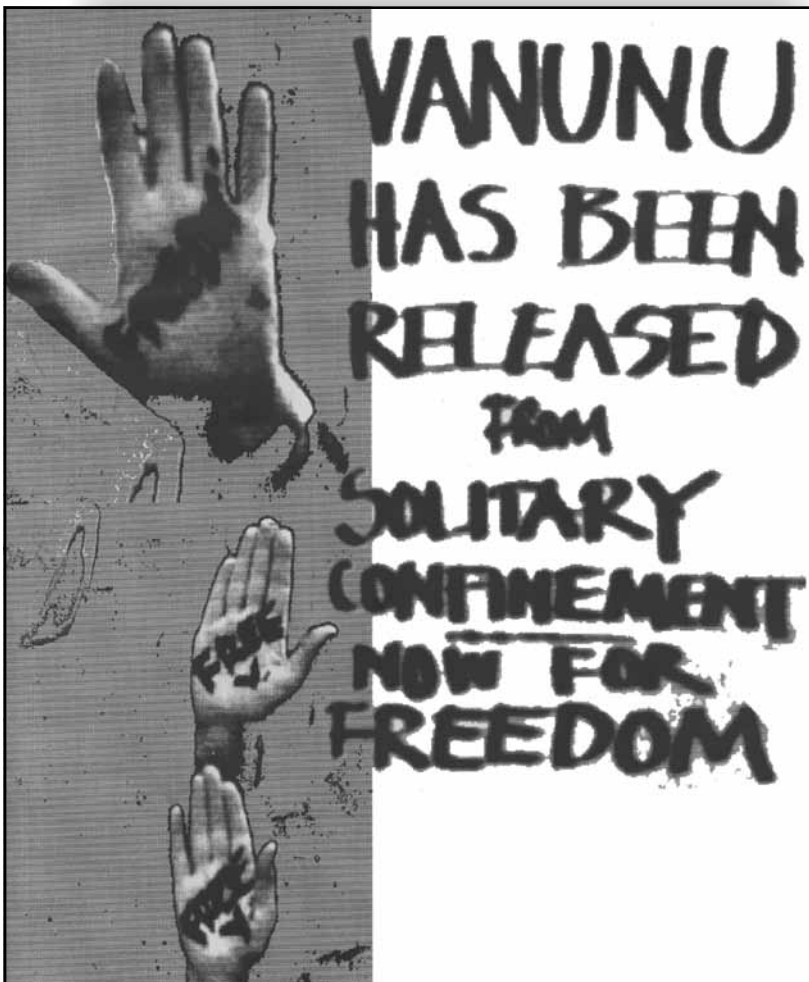
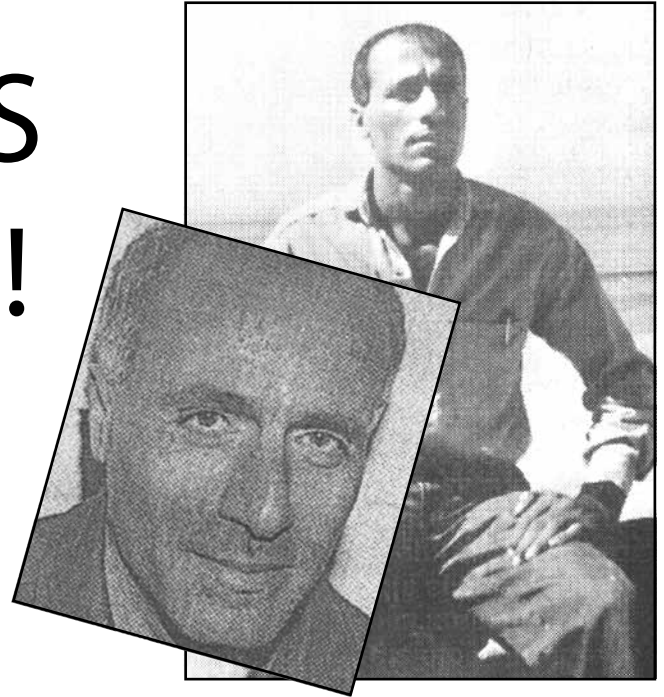
Israel ilmotti tammikuussa puolivirallisesti, ettei pidä Vanunua enää uhkana kansalliselle turvallisuudelle. Eristyksen päätyttyä seuraava kamppailu tullaan käymään hänen vapauttamiseksi kokonaan. Hän on pian suorittanut 18 vuoden tuomiostaan kaksi kolmasosaa, jolloin vangit

Israelissa tavallisesti päästetään ehdonalaiseen vapauteen - tosin poliittisista syistä vangittuihin ehdonalaissäännöstä ei useimmiten sovelleta. Toisaalta Israelin 50-vuotissyntymäpäivien yhteydessä tänä vuonna toimeenpannaan vankien joukkoarmahdus. Toiveet vapautumisesta kokovat koluksen toukokuun alussa, kun

Ashkelonin vankilassa kokoontunut ehdonalaistolautakunta päätti olla vapauttamatta Vanunua. Miehen kirjeenvaihtoa ja puhelinkeskusteluja sensuroidaan edelleen eikä hänelle myönnetä poistumislupia vankilasta.

Vanunu itse on yhtä päättäväinen kuin ennenkin. "Vapauduttuanikin aion jatkaa taisteluaani Israelin ydinasevarustelua vastaan. Tällä kertaa aion kuitenkin toimia lain puitteissa, en niinkuin

silloin. Uskon silti siihen mitä tein, enkä kadu mitään", hän kertoi veljelleen. Maaliskuussa julkaistiin myös ensimmäinen Vanunusta otettu valokuva 12 vuoteen. Hänen veljensä uskoo, että kuvan julkaisemisella on ollut osavaikutuksensa siihen, että Israelin yleinen mielipide Vanunua kohtaan on muuttunut paljon myönteisemmäksi viime aikoina: "Kaksitoista vuotta hän oli suljettuna selliin, he yrittivät häivyttää hänet. He kuvasivat hänet hirviöksi, häni oli mies rautanaamion takana. Kahteentoista vuoteen ihmiset eivät tieneet, oliko häntä olemassa ja miltä hän näyttää. Yhtäkkiä he näkevät valokuvan hänestä, valokuvan kypsästä, harmaan-tuneesta miehestä. Se herätti monien ihmisten myötätunnon."

Mordechai Vanunu
Ashkelon Prison
Ashkelon
ISRAEL

ÜLKEN NOIDANKEHÄ JAT-

Turkkilaisen aseistakieltäytyjä Osman Murat Ülken kamppailu jatkuu. Hän on ollut nyt yhtäjaksoisesti vapautensa menet-täneenä viime vuoden lokakuusta alkaen. Joulukuussa alkanut oikeudenkäynti päättyi 22. tammikuuta 10 kuukauden ehdottomaan vankeusrangais-tukseen "sotilaskarkuruudesta". Ülke oli jo ehtinyt suorittaa rangaistuksensa tutkintavankeudessa, joten hänet toimitettiin Eskisehirin kaupungin esikuntaan, jossa hänet määrättiin edelleen toimitettavaksi joukko-osastoon Bilecikissä. Ülke kieltäytyi aloittamasta sotilaspalvelusta ja häntä vastaan nostettiin syyte "jatkuvastä tottelemattomuudesta".

Tästä seurannut uusi oikeudenkäynti päättyi 19. maaliskuuta viiden kuukauden vankeusrangaistukseen, jonka Ülke oli jälleen ehtinyt suorittaa tutkinta-vankeudessa. Niinpä tuomioistuinn päätti vapauttaa hänet, mikä käytännössä merkitsi uutta toimitamista Eskisehirin esikuntaan. Siellä hän kieltäytyi suorittamasta palvelusta, minkä johdosta hänet pidätettiin. Seuraava kierros päättyi 4. toukokuuta, jolloin langetettiin 7 kuukauden vankeusrangaistus. Aikaisempaan tapaan hänet määrättiin vapau-

tettavaksi ja toimitettiin joukko-osastoon. Siellä hän aikoo jatkaa kieltäytymistään.

Koska Turkin lainsäädäntö ei tunnusta aseistakieltäytymisoikeutta millään tavalla, Ülke on joutunut noidankehää muistutamaan tuomiokierteeseen: hänet toimitetaan joukko-osastoon, hän kieltäytyy, häntä vastaan nostetaan syyte, hänet vangitaan, hänet tuomitaan oikeudessa sotilasrikoksesta ja tuomion päätyttyä hän on jälleen palvelusvelvollinen. Periaatteessa hän voi joutua kiertämään kehässä kuinka kauan hyvänsä.

Kierre alkoi lokakuussa 1996, jolloin Ülke pidätettiin sotilaskarkuruudesta. Viime vuonna hän oli kahteen otteeseen useita kuukausia vapaana, kun hänet vankeudesta vapautettiin vain määrättiin ilmoittautumaan sotilasviranomaisille, muttei kuljettu väkijoukolla palvelukseen määrättäväksi. Nytemmin viranomaiset ovat kuitenkin kiristäneet ruuvia lähettämällä hänet vankeudesta suoraan esikuntaan, jolloin vankeusjaksot seuraavat toisiaan tauotta.

Ülke ei suinkaan ole ainoa turkkilainen, joka on ilmoittanut kieltäytyvänsä asepalveluksesta. Hän on kuitenkin ensimmäinen

Osman ja hänen oikeusavustajansa...

ja tietojemme mukaan ainoa, jota vastaan on nostettu syytteitä sen johdosta. Aikaisemmin aseistakieltäytyjiksi julistautuneita on tuomittu lähinnä Turkin rikoslain 155 §:n perusteella, joka tosiasiallisesti kriminalisoi armeijan arvostelemisen.

Osman Murat Ülke
1. Taktik Hava

Kuvvetleri Komutanll:1
Askeri Cezaevi
Eskisehir
TURKEY

UUTISIA

ANTIMILITARISTIT KUSESSA

Monta vuotta jatkuneen kansainvälisenkin painostuksen jälkeen Kreikka hyväksyi viime vuonna siviilipalveluslain - tosin perin kehnon sellaisen. Sen mukaan vaihtoehtopalvelus kestää kolme ja puoli vuotta ja on näin lähes kaksinkertainen armeijapalvelukseen verrattuna.

Lisäksi aseistakieltäytyjiä vastaan on kohdistettu oikeustoimia sotilasrikoksista vielä lain voimaantulon jälkeenkin. Nikos Karanikas on haastettu oikeuteen sotilaskarkuruuden

johdosta. Hän vetäytyi maan alle sen sijaan, että ilmoittautuisi armeijapalvelukseen. Toinen aseistakieltäytyjä, Lazaros Petromelidis puolestaan pidätettiin toukokuun lopussa. Nyt hänet on kuitenkin taas vapautettu.

Euroopan parlamentti vaati helmikuussa Kreikkaa vapauttamaan vangitut aseistakieltäytyjät, jotka ovat kieltäytyneet ennen nykyisen lain voimaantulusta.

ANTIMILITARISTISTA TOIMINTAA UNKA-

Yksi Unkarin merkittävimmistä antimilitaristisista ryhmistä, Asevelvollisuuden vastainen liitto järjesti Budapestissa huhtikuun ensimmäisenä lauantaan pienehkön, mutta varsin huomattavaa mediajulkisuutta osakseen saaneen antimilitaristisen mielenosoituksen.

joutuivat useat takkiaan kääntäneet poliittiset puolueet, jotka aikaisemmin olivat puhuneet asevelvollisuuden lakkauttamisesta 5-10 vuoden sisään, mutta olivat nyt kääntäneet kelkkansa. Arvostelua sai osakseen myös Unkarin NATO-jäsenhakemus.

Kritiikin kohteeksi tapahtumassa

RUOKAA EI ASEITA

Food Not Bombs -liike syntyi Bostonissa USA:ssa vuonna 1980. Nykyään sen nimissä toimivia ryhmiä on yli 100:ssa Euroopan, Australian ja Pohjois-Amerikan kaupungissa. Suomeen on tämän vuoden aikana syntynyt kolme ryhmää: Tampereelle, Hämeenlinnaan ja Helsinkiin. Hämeenlinnan Ruokaa ei aseita tarjoili kasvisruokaa ensimmäisen kerran toukokuussa, tamperelaiset sekä helsinkiläiset ovat ehtineet järjestää jo kaksi tapahtumaa.

Food Not Bombs mainitsee itselleen kolme peruseriaatetta: kasvisruoan tarjoilemisen, ruoan kierrättämisen ja konsensuksen ryhmän sisäisessä päätöksentössä. Helsingin ensimmäisessä tapahtumassa näitä sovellettiin varsin vapaasti, sillä noudatimme vain ensimmäistä - eikä kasvisyöntikään ollut mitenkään

”ohjelmallisesti” esillä. Runsaasti kehuja osakseen saanut linspipata oli valmistettu kaupasta ostepuista raaka-aineista ja ainoassa tapahtumassa suunnitelleessa kokouksessa ei konsensus-metodiin kiinnitetty sen kummempaa huomiota. Jatkossa näihinkin lähtökohtiin pyritään mahdollisuuksien mukaan kiinnittämään huomiota.

Sen sijaan Helsingin Ruokaa ei aseita painotti ensimmäisen tapahtumansa (sinänsä perin suppeassa) agitaatiomateriaalissa ja julkilausumisissaan liikkeen antimilitaristisia lähtökohtia. ”Ruokaa jakamalla haluamme vertauskuvallisesti tuoda esiin sen, kuinka järjetöntä on että maailmassa käytetään mielettömiä summia asevarusteluun - maailmassa, jossa lukemattomat ihmiset näkevät nälkää”, ryhmä totesi julkilau-

sumassaan. Asia on ajankohtainen myös Suomessa: ”Tilanteessa, jossa useimmat myöntävät, että sotilaallisen selkkauksen vaara Suomen lähialueilla on merkittävästi pienentynyt, asevarusteluun haaskattava rahamäärä näyttää vain kasvavan. Samaan aikaan taas kaikista heikommassa asemassa olevien ihmisten toimeentuloa kiristetään ja sosiaalista turvallisuutta heikennetään entisestään.”

Kaiken kaikkiaan Helsingin ensimmäinen tapahtuma näytti jättävän useimmille siihen osallistuneista ihan hyvän mielen, vaikka epäkohtiakin esiintyi: jakelun alku myöhästyi parikymmentä minuuttia, valmistelut jäivät perinteiseen AKL-tyyliin viime tippaan, ulkoinen esillepano oli

perin vaatimaton, työnjako oli paikoin jossakin määrin epäkorrekti eikä sääkkään suosinut. Kuitenkin kaikki tehty ruoka (toista sataa annosta) jaettiin reilussa kahdessa tunnissa. Asiakaskunta vaihteli satunnaisista työmatkalaisista aseman seudun ryysyproletariaattiin ja palaute oli lähes yksinomaan positiivista.

JUMALAN VALTAKUN- NAN VIERAANA

Tämänvuotinen auran-takojien "Hope and Resis-tance"-tapaaminen järjestettiin tavan mukaan toukokuun lopussa Saksassa, pienessä alle kymmenen savun kylässä nimeltään Wulfshagenerhütten, aivan Kielin kaupungin kupeessa Itä- ja Pohjanmeren tuulten ja sateiden säällittä piiskamalla Holsteinin maaseudulla.

Kokoukseen osallistui vajaat kolmisenkymmentä auran-takojaa tai aurantakomisesta kiinnostunutta kuudesta eri maasta. Eniten ihmisiä - kymmenkunta - oli saapunut Ruotsista. Toinen perinteinen at-maa Euroopassa on Iso-Britannia, jossa ei kuitenkaan tapaamisessa läsnä olleen, Seeds of Hope-ryhmästä tutun Angie Zelterin mukaan tällä hetkellä ole varsinaisesti "aurantakojaliikettä": ei ole ihmisiä, jotka kokoontuisivat säännöllisesti sen nimissä. Aurantakojatoimintaa Britanniassa on toki luvassa elokuussa alkavan Trident Ploughshares -kampanjan yhteydessä.

Hollanti ja Saksa ovat myös yhteyksistä tuttuja maita, mutta tällä hetkellä liike vaikuttasivat olevan niissä varsin kiihduksissa, vaikka ihmisiä olikin paikalla molemmista. Suomen syntymänsä prosessissa oleva liike oli edustettuna Hope and Resistancessa käsittäkseni toista kertaa, nyt viiden ihmisen voimin. Lisäksi Wulfshagenerhüttenissa palloili yksi norjalainen tyyppi, joka kertoi olevansa mukana mm. ilahduttavasti uudelleen virkoamassa olevassa Kampanje Mot Verne-plikt-verkostossa.

Yhteisö

Aurantakojatapaamisen isäntänä toimi Basisgemeinde Wulfshagenerhütten -niminen kristillinen yhteisö. Tapahtuma on järjestetty samassa paikassa useita kertoja aikaisemminkin, mutta tällä kertaa yhteisö oli ensimmäistä kertaa päättänyt tulla itsekin aktiivisesti mukaan siihen.

Yhteisön voisi ilmeisesti yhdistää lähinnä Bruderhof-liikkeeseen. Liikkeen pyrkimyksenä on luoda yhteisöjä, joissa ihmiset elävät alkukirkon esimerkkiä seuraten: työskennellen ja eläen tiiviissä yhteydessä ja - yhteisön esitteen sanoin - "jakaen kaiken - rahan ja omaisuuden, ajan, vastuun lapsista ja vanhemmista, poliittiset sitoumukset..." Yhteisö ilmoittaa ottavansa Raamatun lupaukset ja vaatimukset kirjaimellisesti ja pitävänsä Jeesuksen vuorisaarnaan uuden yhteiskunnan perustana. Se ei pyri täydelliseen omavaraisuuteen tai eristäytymiseen ulkomaailmasta. Olemistaan se rahoittaa rakentamalla ja myymällä puisia leikkivälineitä lastentarhoille eri puolille Saksaa.

Yhteisöön kuuluu sekä varsinaisia jäseniä että "vieraita", jotka osallistuvat yhteisön toimintaan jäsenten tavoin, mutteivät ole päättäneet jäävätkö sinne. Wulfshagenerhüttenin kommuunissa asuneista n. 60 ihmistä jäseniä oli käsittäkseni vain kymmenkunta, loput olivat joko vieraita tai kommuunissa asuvien jälkeläisiä.

Monet Basisgemeinden asukkaat korostivat kokouksen aikana, että elämänmuodossaan on kysymys paitsi uskonnollisen vakaumuksen mukaisesta elämästä, myös yhteiskunnallisesta kannanotosta: vastalauseesta ympäröivää järjestystä kohtaan. Vaikka yhteisö onkin osallistu-

nut mm. ydinvoiman vastaiseen mielenosoituksiin, merkitsi tuo "vastalause" sen jäsenille ensisijaisesti valintaa oman elämäntavan suhteen: työskentelyä ja elämää yhteisössä (Jumalan rakkauden todistamista omalla elämällä tms.). Aiheen tiimoilta käytiin muutamassa työryhmässä varsin mielenkiintoista keskustelua aurantakojien ja yhteisöläisten välillä.

Kaiken kaikkiaan en kyennyt muodostamaan kovinkaan selkeää kuvaa yhteisön todellisesta

olemukselta tai edes olemisesta. Jotkut piirteet vaikuttivat ihan sympaattisilta, jotkut toiset taas herättivät kysymyksiä, joihin en viitsinyt ryhtyä etsimään vastauksia.

Tapaaminen

Tapaaminen oli järjestetty luonnollisesti perinteiseen aurantakojatyylisiin. Tapahtuman "soluja" olivat päivittäin kokoontuneet perusryhmät, joihin kaikkien odotettiin osallistuvan. Perusryhmissä jokainen sai kertoa tuntemuksiaan tapahtumasta muutaman

ihmisen kesken. Ne organisoivat myös kokouksen kannalta välttämättömiä käytännön asioita: ruoan laittoa, tiskaamista yms. Kaikki tapaamiseen osallistuvat joutuivat siis osallistumaan myös sen järjestämiseen. Jokainen perusryhmä nimesi edustajansa koordinaatioryhmään, jonka toimenkuva oli nimen mukainen. Kuten aina aurantakojilla, myös erilaisia pelejä, leikkejä, yhteislaulua yms. oli ohjelmassa runsain määrin. Tapaaminen "huipentui" lauantai-iltaiseen kaba-reeseen, jonka ohjelma tuotettiin myös kollektiivisesti koko leirin voimin.

Omassa perusryhmässäni oli oikeastaan vain yksi auran-takojakokemusta omaava tyyppi, viisi vuotta sitten JAS:ia vasaroinut Igge Göteborgista. Hollantilainen Susan oli ollut mukana mm. Catholic Worker-liikkeessä, itse olen harrastanut yhteiskunnallista vaikuttamista ja vastarinnan tekemistä lähinnä Aseistakieltäytyjäliitossa ja loput kolme olivatkin yhteisön väkeä. Ryhmän heterogeenisyydestä huolimatta siinä vallinnutta ilmapiiriä keuhuttiin, toisaalta moniaineksisuus saattoi myös rajoittaa kriittisten kommenttien esille tuloa. Tapahtuman intellektuaalinen anti muodostui työpajoissa, joita jokainen sai järjestää oman mielensä mukaan. Viiden kokouspäivän aikana niitä olikin lähes neljäkymmentä teemojen vaihdellessa yllämainitun Trident Ploughshares-kampanjan suunnittelusta klassiseen ruotsalaiseen hierontaan. Itselleni ehkäpä eniten pohdittavaa antoi Seeds of Hope -tukiryhmään osallistuneen englantilaisen Rowan Tillyn

(ks. S&T 1/97) vetämä työryhmä, jossa puitiin kysymystä, onko aurantakojien tai muidenkin yhteiskunnallisessa toiminnassa kysymys poliittisen strategian toteuttamisesta vai "todistamisesta".

"Todistamisella" Rowan ei viitanut välttämättä mihinkään tiettyyn uskonnolliseen kat-santoon, vaan ylipäätään minkä tahansa henkisen, ei suoraan yksityiskohtiin tai faktoihin palautettavissa olevan sisäisen kokemuksen, "sisäisen totuuden" todistamiseen yhteiskunnallisessa toiminnassa. En o-sallistunut kaikkiin työryhmän kokouksiin, mutta niissä joissa olin mukana, vetäjä ja monet muutkin aurantakotuntuivat korostavan "todistamisen" elementin merkitystä älylliseen tai "tosi-asioihin" perustuvaan elementtiin verrattuna. Tällöin poliittisessa toiminnassa tai vastarinnassa olisi kysymys jonkunlaisen "may the pure light within you guide you all the way on"-idean toteuttamisesta, tuon sisäisen valon julkituomisesta, sen puolesta todistamisesta.

Työryhmässä istuttuani olen itse samaa miel-

tä siitä, että kaikkeen - ainakin huomattavaa henkilökohtaista omistautumista vaativaan - yhteiskunnalliseen toimintaan liittyy myös "todistamisen" elementti, mikäli se on aitoa. Siihen liittyy sisäinen kokemus, tunne oikeasta ja väärästä ja tunne halusta kamppailla oikean puolesta. Mielestäni tuon ei kuitenkaan tarvitse tai se ei edes saa merkitä "älyllisen" elementin halveksimista. Täydellisellä affektioille antautumisella on myös vaaransa, joista ei liene tarpeellista ryhtyä tässä esittelmään esimerkkejä.

Ainakin itselleni viisi päivää Wulfs-hagenerhüttenissa oli monellakin tapaa kulttuurillisesti avartava, antoisa ja mielenkiintoinen koke-

mus, vaikka olinkin ajoittain varsin passiivinen ja laiska osallistuja.

Kaj Raninen

UUTISIA

NOKIA LUOPUU SOTABIS-

Julkisuuteen huhtikuun alussa kantautuneiden tietojen mukaan Nokia olisi lakkauttamassa puolustustarvikeosaston liiketoiminnan vielä tämän vuoden aikana. Nokian osuus Suomen aseviennistä oli viime vuonna lähes puolet, mutta sotabisneksen osuus yhtiön koko liikevaihdosta ilmeisesti promilleluokkaa.

Vaikka Nokia itse perustelikin päätöstään julkisuudessa vain liikeluonnollisin perustein, voinevat myös aseviennin vastustajat sekä Indonesian demokratisoitumisen ja itätimorilais-ten oikeuksien

puolesta työtä tekevät tuntee mielihyvää tapauksen johdosta. Nokia on vienyt Indonesian diktatuurihallitukselle kenttätyökistön laskinlaitteiden osia, eikä liene kaukaa haettava olettaa, että tästä aiheutuvat imagohaitat ovat myös näytelleet omaa rooliaan päätöksentekoprosessissa. Mielenkiintoista on kai myös se, että tätä menestystä ei saavutettu valtiokoneiston kontrollitoimien avulla, vaan puhtaasti markkinatalouden logiikan puitteissa...

PUOLUSTUSVOIMAT SUOSITUIN LEIKKUSKOHDE

Kesäkuun alussa julkaistun nuorisotutkimuksen neuvottelukunnan "nuorisobarometrin" mukaan puolustusmenot olisivat nuorten 15-29 vuotiaiden suomalaisten mielestä ensijainen kohde, mikäli julkisia menoja leikataan. Suomen arvostetuimman instituution budjettisuudesta olisi

valmis tinkimään 87% tutkimusta varten haastatelluista nuorista. 24%:n mielestä niistä voisi leikata "paljon" ja 46%:n mielestä "jonkin verran". Tiukimmin nuoret haluaisivat tutkimuksen mukaan pitää kiinni sosiaali- ja terveydenhoitomenoista.

SOTA AUSTRALIAN SATAMISSA

merijalkaväen sotilaita lakonmurtajina

Australian oikeistohallitus ja maan vientiteollisuuden omistajat ovat jo pitkään pyrkinet murskaamaan maan militanteinpana ammattiliittona pidetyn merimiesten ja satamatyöläisten liiton, Maritime Union of Australian (MUA). Viime vuoden liittoaikampanjan aikana nykyinen hallituskoalitio lupasi leikata satamien kuluja 25% ja tuleva liikenneministeri John Sharp ilmoitti: "Me tulemme rikkomaan sen otteen mikä Maritime Union of Australialla on satamissa". Australian sata-matyöläiset ansaitsevat 30 000 Australian dollaria (n. 110 000 markkaa) vuodessa 35 viiden tunnin työviikosta, mutta käytännössä monet tekevät paljon pakollista ylityötä, jolloin heidän ansionsa voivat nousta 75 000:en Australian dollariin (n. 275 000 markkaan) 50-80 tunnin työviikoilla. Australian "satama-uudistuksen" tarkoituksena oli myös rikkoa kahden ahtausyhtiön (Australialaisen Patrick Partners Stevadoringin ja ulkomaisessa omistuksessa olevan P & O Shippingin) duo-poli maan satamissa. Alkuperäisen suunnitelman mukaan liittohallitus tuhoaisi MUA:n uuden ay-toimintaa vaikeuttavan lain, Workplace Relations Actin avulla, samaan aikaan kun Victorian osavaltion hallitus hoitaisi ahtausteollisuuden uudistuksen. Uusien ahtausyhtiöiden toivottiin käynnistävän ammattiliittoon

kuulumatonta työvoimaa. Hallituksen harmiksi kolmanneksi satamaoperaattoriksi kaavailtu hongkongilainen "Orient Overseas Container Line -yhtiö (OOCL) solmi "uraauurtavan" sopimuksen MUA:n kanssa. Victorian osavaltion hallitus katkaisi neuvottelunsa yhtiön kanssa ja OOCL avasi sen sijaan neuvottelut New South Walesin osavaltion hallituksen kanssa, jolla ei ollut mitään MUA:ta vastaan.

Merijalkaväen sotilaiden salainen operaatio

Liikenneministeriö solmi sarjan konsultaatiosopimuksia, joilla oli tarkoitus saada salaisia ja laaja-alaisia ohjeita satama-uudistuksen toteuttamiseksi. Sopimusten yhteisarvo oli noin miljoona Australian dollaria. Projektin johtoon asetettiin kokenut poliittinen neuvonantaja Stephen Webster. Viikkoa Websterin sopimusten solmimisen jälkeen, 13. ja 14. lokakuuta 97, yhtiökumppanit Wells ja Kilfoyle rekisteröivät Australiasa kaksi yhtiötä, joiden tehtävänä oli kouluttaa telakkatyövoimaa. Mainonta ja rekrytointi hoidettiin kuitenkin Container Terminal Management -nimisen posti-laattikofirman (CTMS) kautta. Wells ja Kilfoyle ovat molemmat entisiä Australian merijalkaväen (SAS) sotilaita. Wells palveli 20-vuotisen uransa aikana Vietnamin sodassa

ja hänelle myönnettiin useita kunniamerkkejä. Kilfoyle vietti aikoinaan armeijan palveluksessa kahdeksan vuotta, suurimman osan ajasta kommandona. Hän väittää olevansa aseettoman lähitaistelun ja pampunkäytön asiantuntija.

Marraskuussa sai MUA:n valtakunnallinen sihteeri John Combs puhelinsoiton, jossa henkilöilisytyensä luottamuksellisenä pidettäväksi haluava henkilö kertoi salaisesta operaatiosta, jossa sotilaita koulutettiin Arabiemirikuntien liitossa sijaitsevassa satamassa lakon murtajiksi odotettavissa oleviin satamatyöläisten työtaisteluihin. Myös kolme muuta henkilöä otti yhteyttä samasta asiasta, ainakin kaksi heistä sellaisia, joita oli yritetty tehtävään rekrytoida. 13.11. oli Australian armeijan "The Army" -lehdessä ilmoitus, jossa tarjottiin sotilaille "mahdollisuutta siviiliuraan" (Australian asevoimat suunnittelevat henkilöstön vähentämistä 58 000:sta 50 000:en kolmessa vuodessa). Hakijoilta vaaditut kyvyt muistuttivat hämmästyttävästi niitä, joita Australiassa vaaditaan Australiassa koulutetuilta satamatyöläisiltä. Tarjotut työpaikat olivat Perthissa, Melbournessa, Sydneyn ja Bisbanessa - kaikki merkittäviä satamakaupunkeja. MUA ilmoitti asiasta Australian

ammattiliittojen keskusjärjestölle (ACTU), joka ryhtyi tutkimaan asiaa MUA:an ensimmäiseksi yhteyttä ottaneen tietolähteen avustuksella. Kävi ilmi, että Wells ja Kilfoyle olivat rekrytoineet 70 entistä tai nykyistä Australian merijalkaväen sotilasta koulutettaviksi satamatöihin Arabiemirikuntien liitossa sijaitsevassa Dubain satamassa, minkä jälkeen koulutetut palaisivat Australiaan kouluttamaan 150 miestä lisäksi salaisessa paikassa. Dubai on vapaakauppa-alue, josta jokainen ammattiliiton perustamista yrittävä karkotetaan välittömästi.

Asia oli etusivun uutinen ja suuri skandaali Australiassa. Viisientistä sotilasta otti yhteyttä Australian oppositioon (Sosiaalidemokraattiseen puolueeseen) ja kertoi että heitä oli yritetty värvätä operaatioon. Heille oli kerrottu että he tulisivat työskentelemään Melbournen satamassa huhtikuussa, jolloin odotettiin merkittävän työtaistelun alkavan. Heidän mukaansa Wells oli kertonut "työnhakijoiden" infotilaisuudessa että he tulisivat työskentelemään satama-alueilla, joita ympäröisi piikkilanka ja jolla partioisivat koirin, pampuin ja käsiasein varustautuneet vartijat. Entiset armeijan sukeltajat tarkkailisivat vettä. Rekrytoitaville luvattiin operaatiolle tuki "korkeimmilta tahoilta". Heille

oli myös kerrottu että kaikki a-aktiivien tai keiden tahansa yritykset puuttua heidän työhönsä "kostettaisiin kolminkertaisesti". Hallitus ja teollisuuspiirit kielsivät tietävänsä mitään Dubain operaatiosta, mutta ilmoittivat hyväksyvänsä sen täysin. Kansainvälinen kul-jetustyöntekijöiden liitto uhkasi estää kaiken rahdin Dubaihin asian vuoksi. Tämä sai Dubain vi-ranomaiset peruuttamaan lakon-murtajien kouluttajien työluvat.

Taistelu Webb-telakasta

Sota Australian satamissa ei kuitenkaan päättynyt tähän. Australian hallitus ja teollisuuspiirit alkoivat hallitsevaa Libe-raalipuoluetta lähellä olen National Farmers Federationin (Australian MTK:n) avulla värvätä Kanadasta ja Uudesta Seelannista kouluttajia suun-nitellulle 150 miehen koulutus-erälle. Kaksi uusiseelantilaista satamatyöläistä, joille hommaa tarjottiin otti kuitenkin asiasta yhteyttä oman maansa satamatyöläisten ammattiliittoon, josta puolestaan otettiin yhteyttä MUA:an. Näin tämänkin suunnitelma kariutui. Hallituksen ja vientiteollisuuden johtajien kolmas näkyvä siirto tapahtui 28.1. Patricks Stevadoring oli peruuttanut kaikki ilta- ja yövuorot Melbournen Webb-telakalla, ohjaten työvoiman läheiselle Swansonin telakalle. Yön pimeyden turvin telakalle tuotiin bussilasteittain täydellä mellak-kavarustuksella aistestetuja turvallisuusmiehiä. Patricks-yhtiön määräyksestä nämä ottivat haltuunsa telakan massiiviset konttinosurit ja lukitsivat portit, sulkien näin työntekijät ulos. Saman yönä Patricks-yhtiön johtaja Chris Corrigan ilmoitti televisiossa, että yhtiö oli solminut National Farmers Fede-ration (NFF) alaisen PCS-yhtiön kanssa kahden vuoden alivuokraussopimuksen telakasta. PCS:n olisi tarkoitus käyttää järjestäytymätöntä työvoimaa. Jännitys telakalla kiristyi äärimillään. Kävi ilmi että telakan turvallisuusoperaation johdossa oli Australian merijalkaväen vakinaisessa palveluksessa oleva sotilas. Telakalla nähtiin myös muita henkilöitä, joilla oli SAS-tatuointeja. Turvallisuusmiesten mellakkavarustus puolestaan oli lainattu heille Victorian osavaltion vankilaviranomaisilta - vaikka kyseistä varustusta ei sääntöjen mukaan olisi missään tapauksessa saanut luovuttaa yksityisen vartiointiliikkeen käyttöön. 1.2. eräs turvallisuusmies loukkaantui häntä kohti hei-tetystä kivistä. MUA tuomitsi teon. NFF:n johdon masinoima alivuokraussopimus tuli täytenä yllätyksenä liiton rivijäsenille ja jopa korkeassa asemassa oleville luottamushen-

kilöille. Länsi-Australian NFF:n järjestösihteeri ilmoitti välittömästi 28.1. vastustavansa koko suunnitelmaa ja totesi yhteistyön MUA:n kanssa sujuneen hyvin. Viljan-kasvattajien puheenjohtaja ilmaisi samoin huolensa asian johdosta, totesi tuottavuuden olevan rehtermiinaaleissa maailman huippuluokkaa ja ilmoitti etteivät maanviljelijät halua vaarantaa satonsa markkinoille pääsyä kiistan vuoksi. Kansainvälinen kuljetustyön-tekijöiden liitto varoitti että jokainen alus, joka olisi tekemisissä NFF:n ahtaussyhtiön kanssa joutuisi maailmanlaajuiselle mustalle listalle. 12 australialaista laivayhtiötä ilmoitti että ne eivät halua ottaa PCS:n kanssa a-sioimisen riskiä. Hallitus vastasi tähän ilmoittamalla tutkivansa mahdollisuutta käyttää valtion omistamaa ANL-laivayhtiötä rahdin saamiseen ulos telakalta. Tällöin nousi heti esiin kysymys miten hallitus ajatteli voivansa pakottaa yhtiön MUA:an kuuluvat merimiehet osallistumaan operaatioon. Osan vastauksesta tarjosi ehkä "Australian Enterprise" -aluksella 15.1. sattunut välikohtaus. Puolustusministeriö oli tuolloin yllättäen lähettänyt merijalkaväen sotilaita kyseiselle (säännöllisesti Melbournen Webb-telakkaa käyttävälle) alukselle "sota-harjoitukseen". Harjoituksen aikana puolisen tusinaa sotilasta oli yöllä hyökännyt ilman minkäänlaista syytä vahtivuorossa olleen (MUA:an kuuluvan) merimiehen kimppuun, ottanut hänet kuristusotteeseen, heittänyt lattiaan ja osoittanut häntä konepistoolilla päähän. Kaksi liittoon kuulumattoman työvoiman kouluttajiksi värvättyä miestä ilmoitti vetäytyvänsä tehtävästä operaation ala-arvoisen työturvallisuuden vuoksi. Molemmat miehet (jotka olivat kumpikin liittoon kuulumattomia kokeneita satamatyöläisiä) kertoivat että työhönotettavien ammat-titaitotestit olivat pelkkää hui-jausta. Heille molemmille oli kerrottu etukäteen vastaukset nosturinkä-sittelyä ja muita telakalla tarpeellisia taitoja koskeviin kysymyksiin. Lisäksi he totesivat että nosturit ja muu välineistö olivat huonossa kunnossa.

3.2. päivän iltana Chris Corrigan poistatti lukot oman telakka-osuutensa porteista ja käski pois sulkemiensa työntekijöiden palata töihin. Hän oli samana päivänä ensimmäistä kertaa myöntänyt julkisesti olleensa mukana Dubain operaatiosta, ja näin ollen valehdelleensa aiemmin toimittajille. Patricks Stevadoringin Webb-telakan työntekijät päättivät äänestyksen jälkeen olla noudattamatta Corriganin töihinpaluukäskyä vastalauseena

yhtiön toiminnalle. 13.2. työriitoja sovittava Industrial Commission määräsi työntekijät palaamaan töihin, mutta totesi Corriganin johtaneen tahallaan työntekijöitään harhaan ja rikkoneen näin työrahasopimusta. Webb-telakan työntekijät päättivät palata töihin. Rauha ei ole kuitenkaan tämänkään jälkeen palannut satamiin. PCS on ilmoittanut palkanneensa alivuok-raamalleen telakan osalle Dubain operaatiossa koulutet-tavina olleita henkilöitä. Pat-ricks-yhtiön telakkatyöntekijät ovat eri puolilla Australiaa tehneet työnseisauksia ja ylityökieltoja vauhdittaakseen kat-kenneita neuvotteluja uusin yritys-sopimusten sisällöstä. Webb-telakan työläiset myös vaikeuttivat PCS:n alivuokraaman telakan osan toimintaa mm. jättämällä ajoneuvoja hankaliin paikkoihin.

Sodan ratkaiseva taistelu...

Satamasodan ratkaiseva taistelu (jonka valmisteluksi kaikki aiemat Patricksin ja hallituksen toimet osoittautuivat) alkoi 7.4. Patricks Stevadoring ja Australian hallitus ilmoittivat äkkiä että kaikki yhtiön 1400 työntekijää irtisanoetaan ja korvataan järjestäytymättömillä työntekijöillä. Samalla paljastui yhtiön PCS-liisuus Dubain tavoin puhtaaksi rikkurien koulu-tusoperaatioksi. Satamiin alettiin välittömästi kuljettaa rikkurityövoimaa, josta suuri osa koostui aiemmin koulutetuista entisistä sotilasta. Uutinen irtisanomista herätti luonnollisestikin suurta järkytystä niin Australiassa kuin muuallakin maailmassa. Sadat vihaiset telakkatyöläiset muodostivat lakkovartioita satamien edustolle kaikkialla Australiassa. 4000 rakennus- ja tehdastyöläistä teki Sydneyn keskustassa 8.4. spontaanin ulosmarssin työpaikoiltaan solidaarisuuden osoituksena irtisanotuille telakkatyöläisille. Kansainvälinen kuljetustyöläisten liitto uhkasi vastatoimilla kaikkia Patricksin telakoita käyttäviä aluksia. Lakkovartiot onnistuivat blokkamaan suurimman osan tavarakuljetuksista Patricksin käyttämiin satamiin. Samaan aikaan Patricks ja hallitus kasvattivat turvallisuusmiesten armeijaa telakoilla. Poliisivoimat sen sijaan asettuivat paikoitellen käytännössä telakkatyöläisten puolelle kieltäytymällä asettumasta vastakkain telakkatyöläisten lakkovartioiden kanssa, käännettämällä satamista takaisin rikkuri-töyövoimaa meritse tuovia veneitä ja antamalla MUA:lle epävirallisesti vinkkejä tulossa olevista tavarakuljetuksista satamiin. Myös telakkatyöläisten ja poliisivoimien välillä sattui

kuitenkin yhteenottoja.

Australian liittovaltion tuomioistu-in julisti 4.5. Patricksin irtisanomiset laittomiksi. Sekä yhtiö että Australian hallitus kuitenkin ilmoittivat etteivät ne aio palkata irtisanottuja työntekijöitä uudelleen. Tuomioistu-in julisti toisaalta myös lakkovartiokieltoja useille telakoille. Ainoa seuraus oli kuitenkin se, että telakkatyöläisten lakkovartiot korvattiin kyseisissä satamissa irtisanottuja työläisiä tukevan paikallisten asukkaiden muodos-tamalla "asukasvartiolla", joihin otti osaa tuhansia ihmisiä yhdellä kertaa.

... ja voitto satamatyöläisille

Molemmipuolinen hivutus-sota jatkui lähes kolme kuukautta. Hallitus ja Patricks joutuivat kuitenkin 29.6. lopulta taipumaan työläisten joukkovoiman edessä. Ne joutuivat tekemään sopimuksen, jossa sitoutuivat palkkaamaan irtisanonut takaisin (lukuunottamatta niitä työntekijöitä, jotka ottivat mieluummin irtisanomiskorvaukset vastaan), maksaman takaisin kaikki menetetyt palkat, luopumaan kaikista oikeustoimista MUA:a vastaan, olemaan käyttämättä liittoon kuulumaton-ta työvoimaa satamissa ja myöntämään 12 prosentin palkan-korotuksen seuraavien kolmen vuoden kuluessa. Kyseessä oli siis täydellinen voitto telakkatyöläisille. Sopimus merkitsi tosin myös kaikki hallituksen sotilaiden-värväyssotkujen ja muiden MUA:n vastaisten hämärien toimien tukinnan lopettamista. Nähtäväksi jää hautaako Australian hallitus lopullisesti MUA:n murskauspyrkimykset, vai onko edessä joskus vielä uusi satamasota.

Jarkko Saipio

KOVIA TUOMIOITA SOA-AKTIVIS-

Edellisessä numerossamme kerroimme Georgiassa USA: ssa toimivasta School of Americas-oppilaitoksesta, joka kouluttaa latinalaisen Amerikan maiden sotilaita Pari vuotta sitten paljastui, että koulun oppimateriaaliin on sisällytetty mm. kidutukseen ja salamurhien tekoon opasta-

vaa kirjallisuutta. Eikä oppi ole mennyt hukkaan, sillä SOA:ssa on opiskellut useita latinalaisen Amerikan pahamaineisimmasta ihmisoikeusrikollisista..

Kerroimme myös oppilaitoksen sulkemista vaativasta SOA Watch -järjestöstä sekä sen marraskuus-

sa järjestämästä väkivallattomasta mielenosoituksesta, jonka yhteydessä kuutisensataa ihmistä marssi luvatta tukikohta-alueelle. 23:lle heistä - aikaisemminkin koulun alueelta pidätetyille - luettiin tammikuussa maksimituomio: puoli vuotta vankeutta. Alla on tällä hetkellä vangittuina

olevien yhteystiedot. Heidän toimintaansa voi kunnioittaa vaikkapa postikortin muodossa.

Fr. Roy Bourgeois, MM
Prisoner # 83274-020
FCI Estill
100 Prison Road
Estill, SC 29918

Rev. Dr. Nicholas Cardell
Prisoner # 88109-020
FPC Allenwood
P.O.Box 1000
Montgomery, PA 17752

Mary Earley
Prisoner # 88117-020
FCI Coleman
P.O. Box 759
Coleman FL 33521

Sr. Mary Kay Flanigan
Prisoner # 88121-020
FCI Pekin
PO Box 7000
Pekin, IL 61555-7000

Anne Herman
Prisoner # 88104-020
FCI Danbury
Rt. 37
Danbury CT 06811-3099

Prisoner # 88111-020
FCI Sheridan
27072 Ballston Road
Sheridan, OR 97378-9601

Christopher Jones
Prisoner # 88118-020
FCI Sheridan
27072 Ballston Road
Sheridan, OR 97378-9601

Rev. Ken Kennon
Prisoner # 88105-020
FPC El Paso
P.O. Box 16300
SSG Sims Road, Bldg. 11636
El Paso, Texas 79906-0300

Dwight Lawton
Prisoner # 88103-020
FCI, Jesup
2600 Highway 301 South
Jesup, Georgia 31599

Rita Lucey
Prisoner # 88120-020
FCI Coleman
P.O. Box 759
Coleman, Florida 33521

Prisoner # 88108-020
FCI Schuylkill
P.O. Box 700
Minersville, PA 17954

Sr. Meagan Rice
Prisoner # 88101-020
FPC Danbury
Rt. 37
Danbury, CT 06811-3099

Carol Richardson
Prisoner # 88116-020
FPC Alderson
C-22
Box A
Alderson, WV 24910-0991

Dan Sage, Ph.D.
Prisoner #88083-020
FPC Allenwood
P.O.Box 1000
Montgomery, PA 17752

Doris Sage
Prisoner # 88099-020
FPC Danbury
Rt. 37
Danbury, CT 06811-3099

Prisoner# 88100-020
FCI Safford
PO Box 9000
Safford AZ 85548-9000

Sr. Rita Steinhagen
Prisoner # 88119-020
FCI Pekin
P.O. Box 7000
Pekin, Illinois 61555-7000

Ann Tiffany
Prisoner # 88114-020
FPC Danbury
Rt. 37
Danbury, CT 06811-3099

Judith Williams
Prisoner # 88115-020
FCI Pekin
P.O. Box 7000
Pekin, Illinois 61555-7000

Ruthy Woodring
Prisoner # 88112-020
FPC Lexington
P.O. Box 14525
Lexington, KY 40510

Paddy Inman

Bill McNulty

Randy Serraglio

Liity ydinjoukkoon!

**YDIN
tarjoaa**

Kyllä! Tilaan Ydin-lehden!

Rastita tilauksesi ja lähetä tämä kortti:

- Vuositilaus/ 6 numeroa 160 mk
 3 numeroa 90 mk
 Vuositilaus / opiskelijat 140 mk

Voit myös soittaa tilauksesi numeroon 09 — 144 991 /
Sylvi Ridell, tai maksaa suoraan ps-tilille 800013—150 9924

Nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero _____

Postitoimipaikka _____

YDIN

Rauhanasema
Veturitori 3
00003 Helsinki

Vastauslähetys
Lupa 00520/146

TÄYDELLINEN YDINASE- RIISUNTA

Ydinsulkusopimus täytti 30 vuotta 12.6.98. Sopimuksessa ydinasevallat sitoutuivat olemaan luovuttamatta ydinaseita tai niiden valmistamiseen tarvittavaa materiaalia tai teknologiaa ydinaseettomille maille, ydinaseettomat maat sitoutuivat olemaan vastaanottamatta niitä. Sopimus velvoitti sopijaosa-puolet aloittamaan neuvottelut täydellisestä ydinaseriisun-nasta.

Heinäkuun 8. 1996 YK:n kansainvälinen tuomioistuin Haa-gissa päätti, että ydinaseilla uhkaaminen tai niiden käyttö on pääsääntöisesti vastoin kansainvälistä lakia. Tuomioistuin päätti myös, että on olemassa velvoite neuvotella hyvässä hengessä ja saattaa päätökseen ydinaseriisuntaan johtavat neuvottelut.

Australian hallituksen asettama kansainvälinen asiantuntijaryhmä, Canberran komissio, julkaisi raporttinsa elokuussa 1996. Raportti sisältää askel askeleelta etenevät suositukset maailman ydinaseriisunnan toteuttamiseksi. YK:n yleisistunto päätti syyskuussa 1996 täydellisestä ydinkoekiellosta. Sopimus kieltää kaikki ydinkokeet, myös maanalaiset.

Ilmakehässä, ulkoava-ruudessa ja meressä suoritettavat ydinkokeet on kielletty jo aiemmin.

Joulukuussa 1996 julkaistiin useita maita edustavien noin 60 kenraalin ja amiraalin allekirjoittama vetoamus ydinaseista luopumiseksi. Kenraalit ja amiraalit ilmoittivat tulleen ammattisotilaan työssään vakuuttuneiksi siitä, että ydinaseiden olemassa olo on uhka ihmiskunnan turvallisuudelle ja olemassa ololle.

Kaikista sopimuksista ja vetoamuksista huolimatta ydinasevalloilla - USA:lla, Venäjällä, Ranskalla, Britannialla ja Kiinalla on edelleen valtavat määrät ydinaseita. Toukokuussa 1998 ydinasevaltojen määrä nousi seitsemään. Intia ja Pakistan liittyivät "ydinklubiin" suorittamalla ydinkokeiden sarjan.

Abolition 2000

Abolition 2000 on kansainvälinen täydelliseen ydinaseriisuntaan tähtäävä liike. Liikkeen tavoitteena on saada vuoteen 2000 mennessä aikaan sitova sopimus täydellisestä ja aika-tilaan sidotusta ydinaseriisunnasta.

Abolition 2000 -vetoamuksen on allekirjoittanut yli 1000 kansalaisjärjestöä ympäri maa-

Lisätietoja Abolition 2000-liikkeestä ja ydinaseriisunnasta saa mm:

Sadankomitea, Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki, puh: 09-141336, fax: 09-147297, s-posti: mkantola@kaapeli.fi, <http://www.kaapeli.fi/sadankomitea>

Rauhanliitto, Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki, Puh: 09-142915, 141314, fax: 09-17297, s-posti: laural@

**MIELIPIDEVANGIN
OPAS**

**MIELIPIDEVAN-
GIN OPAS**

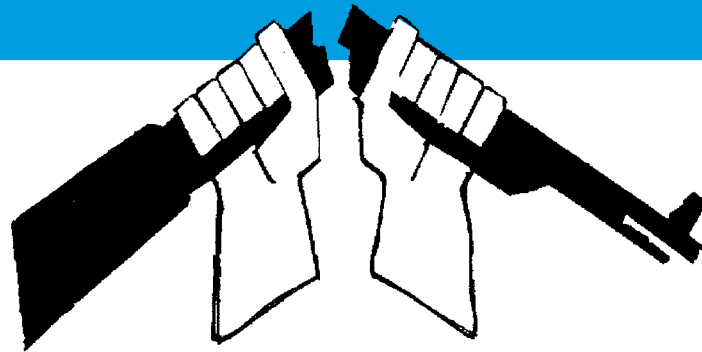
5 MK

**Aseistakieltäytyjä-
liitto ry**

SIVARI & TOTAALI

RAUHANASEMA, VETURITORI 3,

Pyydetään palauttamaan,
mikäli vastaanottajaa ei tavoiteta

Aseistakieltäytyjäliitto ry

Rauhanasema - Veturitori 3

00520 HELSINKI

puh. (09) 140 427

faksi (09) 147 297

akl@aseistakieltaytyjaliitto.fi

www.aseistakieltaytyjaliitto.fi

AKL Etelä-Karjala
Alistumattomuusryhmä

PL 304

53101 LAPPEENRANTA

akl.lpr@aseistakieltaytyjaliitto.fi

AKL Hämeenlinna

PL 31

13101 HÄMEENLINNA

akl.hml@aseistakieltaytyjaliitto.fi

AKL Jyväskylä

PL 367

40101 JYVÄSKYLÄ

akl.jkl@aseistakieltaytyjaliitto.fi

AKL Oulu

PL 103

90501 OULU

akl.oulu@aseistakieltaytyjaliitto.fi

PL 72

96101 ROVANIEMI

akl.roi@aseistakieltaytyjaliitto.fi

AKL Tampere

c/o Tampereen maailmankauppa

Näsilinnankatu 23

33210 TAMPERE

akl.tre@aseistakieltaytyjaliitto.fi

AKL Turku

Jokikatu 2-6

20500 TURKU

puh. (02) 233 2493

akl.turku@aseistakieltaytyjaliitto.fi

AKL Vaasa

PL 1

65201 VAASA

akl.vaasa@aseistakieltaytyjaliitto.fi